اتباع الرسول

تالیف
ابو عبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد بالبديعة والصناعية الجديدة
تحت إشراف وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
ص.ب: ٢٤٩٣٢ الرياض ١١٤٥٦ - البديعة: تلفون ٤٣٣٠٨٨٨ (اربعة خطوط)
الصناعية: تلفون ٤٣٠٣٥٧٢ - فاكس ٤٣٠١١٢٢ المملكة العربية السعودية

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسولؐ

تالیف
ابوعبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

(c) ketabton.com: The Digital Library

ح المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد بحائل ، ١٤١٨هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

زينو ، محمد بن جميل

إتباع الرسول .- حائل.

١١٢ ص ؛ ١٢ × ١٧ سم

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

(النص بلغة البشتو)

١ - السيرة النبوية أ - العنوان

ديوي ٢٣٩ ١٨ / ١٨٦٧

رقم الايداع ١٨٦٧ / ١٨

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

ځانګړنې

دکتاب نوم : اتباع الرسول

ليکونکى : ابوعبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

خپرونکى : ادارة احياء الدعوة الاسلامية

تيراژ : ٥٠٠٠

نيټه : صفر ١٤٠٩ هـ ق - وږى ١٣٦٧

دوهم چاپ : ذوالحجه ١٤٠٩هـ

تيراژ : ٥٠٠٠

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

مخ	موضوع	گڼه
۱	سریزه	۱-
٤	اتباع الرسول قرآنی حکم دی	۲-
۹	د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله اتباع ده	۳-
۱۸	د قیامت په ورځ به خلک د رسولانو د اتباع ارمان کوی	٤-
۲۰	د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د عذاب او جهنم ته د ننوتو سبب دی	۵-
۲٤	هغه څوک چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک منع کوی هغه منافق دی.	٦-
۲۵	د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نه شی کیدای.	۷-
۲۷	کوم عمل کی چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع نه وی هغه باطل دی.	۸-
۳۲	اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه	۹-
٤۰	د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته د هیچا اتباع په مسلمانانو لازمه نه ده	۱۰-
٤۳	د تقلید رد	۱۱-
٤۵	د تقلید لغوی معنیٰ	۱۲-

(c) ketabton.com: The Digital Library

گڼه	موضوع	
۱۳	د تقلید اصطلاحي معنیٰ	۴۵
۱۴	تقلید کله شروع شو	۵۲
۱۵	د تقلید رد د سلف صالحینو څلور واړو امامانو او نورو د امت د علماوو د اقوالو په تائید	۶۶
۱۶	د اختلاف په وخت کې د حل لاره	۹۷
۱۷	د الله تعالیٰ او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم په مقابل کې د رائې منل ګمراهي ده ـ	۱۰۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

ان الحمد لله نحمده و نستعينه و نستغفره و نعوذ بالله من شرور انفسنا و سيئات أعمالنا من يهده الله فلا مضل له ومن يضلل فلا هادي له و أشهد ان لا اله إلا الله وحده لا شريك له و أشهد ان محمدا عبده و رسوله.

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا».

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ»

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا».

اما بعد:

فان أصدق الحديث كتاب الله و خير الهدي هدي محمد صلى الله عليه وسلم و شر الامور محدثاتها و كل محدثة بدعة و كل

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدعة ضلالة وكل ضلالة في النار.

الله سبحانه و تعالیٰ چه کله آدم علیه السلام له جنت څخه را ښکته کاوه نو ورته یې وویل:

« قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ » سورة البقره - ۳۸ -

« مونږ وویل کوز شئ د جنت څخه ټول نوکه تاسو ته زما له لوري څخه هدایت راغی نو هغه چا چه زما د هدایت تابعداري وکړه نه به په هغوی ویره وی او نه به غمجن کیږي »

په دی ایت کښي الله آدم علیه السلام او ټولو بنی آدمو ته داخبر ورکړی دی چه زه به هدایت رالیږم او د دی هدایت تابعدارو ته یې بشارت او زیری ورکړی دی. د هدایت په هکله د دی ایت په تفسیر کښي حافظ ابن کثیر په خپل تفسیر کښي داسې لیکی:

« قال ابوالعالية الهدیٰ الأنبياء والرّسل والبينات والبيان، و قال مقاتل بن حيان: الهدیٰ محمد صلّی الله عليه و سلّم وقال الحسن الهدیٰ القرآن » تفسير ابن كثير ص ۸۳ ج ۱ / ۱

« ابوالعالیة ویلی دی چې له هدایت څخه مراد انبیاء، رسولان او د هغوی معجزی، دلائل او بیان دی. او مقاتل بن حیان ویلی دی چې هدایت عبارت دی د محمد صلی الله علیه وسلّم څخه او حسن بصری ویلی دی چې هدایت قرآن دی ».

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو دري وار؛ قوله صحيح دی ځکه چې ټولو امتونو لپاره هدایت انبیاء او د الله فرمانونه دي او اخري امت لپاره اخري پیغمبر خاتم الانبیاء محمد صلی الله علیه وسلم او په هغه باندې د الله له لوري رالېږل شوی کتاب قرآن کریم دی.

نو په هر امت باندې د خپل رسول او نبي اطاعت فرض و او هر امت ته چې کله الله تعالی کوم پیغمبر رالېږلی دی هغوی ته یې د دی حکم کړی دی چې زما د رالېږل شوی رسول اطاعت او تابعداري وکړي لکه چې الله تعالی فرمایي:

«وَمَا اَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُوْلٍ اِلَّا لِيُطَاعَ بِاِذْنِ اللّٰهِ» الایه سورة النساء - ۶۴.

«او مونږ هیڅ یو رسول نه دی لېږلی مګر د دې لپاره چې د هغه تابعداري وشي د الله په حکم».

نو هر امت ته چې کوم پیغمبر لېږل شوی و هغوی د هغه رسول او نبي په تابعدارۍ او اطاعت مأمور و.

او مونږ ته الله ج اخري پیغمبر حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د رسول په حیث رالېږلی دی لکه چې فرمایي:

«وَمَا مُحَمَّدٌ اِلَّا رَسُوْلٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ الایه» سورة آل عمران ۱۴۴. «محمد ندی مګر رسول دی له ده نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

محکښې هم رسولان تیر شویدی» او محمد صلی الله علیه وسلم الله تعالیٰ دکوم خاص قوم لپاره نه بلکې تر قیامته پورې ټولو خلقو لپاره رالیږلی دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

«وَمَا أَرْسَلْنٰكَ إِلَّا كَافَّةً لِلنَّاسِ بَشِيرًا وَّنَذِيرًا وَّلٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ» سورة سباء ٢٨.

«مونږ نه یې لیږلی مګر ټولو خلکو لپاره زیرې ورکوونکی اې ویره وونکی لکن زیات خلك نه پوهیږي» سوره سبا (٢٨) نو مونږ هم دغه اخری رسول په اطاعت مأمور یو او دده په منلو کښې د الله رضا، کامیابی او جنت ته داخلیدل او دده په نه منلو کښې د الله غوسه، ناکامی او جهنم دی.

اتباع الرسول قرآني حکم دی

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع په هکله په قرآنکریم کښې زیات نصوص راغلی دی او الله تعالیٰ مونږ ته داحکم کوی چې مونږ د الله او دهغه د رسول صلی الله علیه وسلم اطاعت وکړو.

«وَأَطِيعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ» سورة الانفال (١)

«او د الله او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که مؤمنان یاست»

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ» سورة التغابن:— ۱۲ .

«او د الله اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ او که تاسو مخ واړاوه نو زمونږ په رسول بنکاره رسول دی»

او الله تعالیٰ فرمائي:

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَأَنتُمْ تَسْمَعُونَ.

سورة الانفال (۲۰)

«ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول ومنئ او د رسول څخه مه اوړئ حال داچي تاسو اورئ»

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ» سورة ال عمران (۱۳۲)

او د الله اطاعت وکړئ او د رسول الله اطاعت وکړئ د دی لپاره چي په تاسو رحم وکړای شي او الله تعالیٰ فرمائي:

«وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ»، سورة المائده (۹۲)

او د الله اطاعت وکړئ او ——— د رسول اطاعت وکړئ او ووېرېږئ»۔ که تاسو وګرځیدئ نو پوه شئ چي زمونږ په رسول بنکاره رسول دی»۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمائي:

«وَالْمُؤْمِنُوْنَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَيُطِيْعُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ أُولٰئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُ إِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ» - سورة التوبة (٧١) -

« او مؤمنان سړي او مؤمنا ني ښځي ځيني د ځينو دوستان دي امر کوي په نیکۍ او منعه کوي له بدۍ څخه او لمونځ کوي او زکات ورکوي او د الله او د هغه د رسول اطاعت کوي زر ده چې الله په دغه کسانو رحم وکړي. بې شکه الله غالب او د حکمت والا دی ».

او الله تعالیٰ فرمائي:

«وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ فَأُولٰئِكَ مَعَ الَّذِيْنَ أَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّيْنَ وَالصِّدِّيْقِيْنَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصّٰلِحِيْنَ وَحَسُنَ أُولٰئِكَ رَفِيْقًا» - سورة النساء (٦٩) -

«او چا چې د الله او د رسول اطاعت وکړ نو دوی به هغو کسانو سره وي چې الله په هغوی انعام کړیدی د انبیاء ، رښتونو ، شهداؤ او صالحینو څخه او دوی د ډیر ښه ملګري دي ».

او الله تعالیٰ فرمائي:

«وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُوْلُ فَخُذُوْهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوْا» سورة الحشر (٧)

(c) ketabton.com: The Digital Library

• او هغه څه چې تاسې ته رسول درکړي وي نو وې نيسئ او د څه شي څخه چې منعه کړي یاست ور څخه منعه شئ •

رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته قرآن او حدیث پرې ایښي دي او د قرآن او حدیثو د خلاف څخه یې مونږ منعه کړي یو.

زمونږ د ټولو اعمالو، افعالو او اقوالو لپاره سنبر نمونه رسول الله صلی الله علیه وسلم دی په هر څه کښې باید د هغه پیروي وکړو او د خلاف څخه ځان وساتو. الله تعالی فرمائي :

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ۝ الأحزاب (۲۱)

• بې شکه تاسو لپاره د الله په رسول کښې سنبر تابعداري ده د هغه چا لپاره چې د الله او د قیامت د ورځې امید لري او الله ډېر یاد کړي • -

نو زمونږ کامیابي پدې کښې ده چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداري وکړو او د بل هیچا په تابعداری کښې کامیابي نشته.

الله تعالی فرمائي :

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ. سورة ال عمران ۳۱-۳۲ .

ورته ووایه ای محمده! که تاسو الله سره محبت لرئ نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو ما تابعداري وکړي الله به تاسو سره محبت وکړي او ستاسو
ګناهونه به وبخښي او الله بخښونکي او مهربان دی ورته ووايه چې د الله
اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که دوی په شا
وګرځېدل نو بې شکه الله کافران نه خوښوي».

نو معلومه شوه چې څوک وائي: زه د الله تعالی بنده یم او د هغه
سره محبت لرم نو هغه به د الله تعالی د رالېږل شوي رسول محمد
صلی الله علیه وسلم اطاعت منل کوي او که چا د الله تعالی د رسول
وینا منل هغه کافر شو نو ځکه الله تعالی وویل چې» الله کافرانو
سره محبت نه کوي» او د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه
وسلم اطاعت او تابعداري کښې د فلاح او اطمنان شرونه دي.

الله تعالی فرمائي:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَ لِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ

سورة الانفال (۲۴).

«ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول دعوت قبول کړئ کله
چې تاسو هغه ته رابلي چې تاسو ژوندي کوي».

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله

اتباع ده

د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اطاعت او تابعدارۍ کښې د الله اطاعت دی نو ځکه مونږ د رسول الله ﷺ په اطاعت مأمور یو.

الله تعالی فرمائي:

«مَنْ يُطِعِ الرَّسُوْلَ فَقَدْ اَطَاعَ اللّٰهَ» سورة النساء (۸۰).

او چا چې د رسول اطاعت وکړ نو بیشکه هغه د الله اطاعت وکړ.

او د رسول اطاعت ځکه د الله اطاعت دی چې هغه یو خبره هم له ځانه نه کوی بلکې خپله هم د وحی تابعداری کوی او خلکو ته هم د الله وحی رسوی.

الله تعالی فرمائي:

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوٰى اِنْ هُوَ اِلَّا وَحْيٌ يُّوْحٰى» سورة النجم ۳-۴.

او رسول د ځانه خبری نه کوی ندی دا قرآن مگر وحی ده چې ورته کیږي.

او الله تعالی فرمائي:

قُلْ لَا اَقُوْلُ لَكُمْ عِنْدِيْ خَزَائِنُ اللّٰهِ وَلَا اَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا اَقُوْلُ لَكُمْ اِنِّيْ مَلَكٌ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوْحٰى اِلَيَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْاَعْمٰى

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَالْبَصِيْرُ اَفَلَا تَتَفَكَّرُوْنَ. سورة الانعام - ۵۰ -

ای محمده! ورته ووایه چې زه تاسو ته دا نه وایم چې ما سره د الله خزانې دی او نه زه په غیبو پوهیږم او زه تاسو ته دا نه وایم چې زه فرښته یم زه تابعداری نه کوم مګر د هغه شي چې ماته یې وحی کیږی. ورته ووایه چې آیا برابر دی ړوند او لیدونکی».

او الله تعالی فرمایي:

وَاِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِآيَةٍ قَالُوْا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا قُلْ اِنَّمَا اَتَّبِعُ مَا يُوْحٰى اِلَيَّ مِنْ رَّبِّيْ هٰذَا بَصَائِرُ مِنْ رَّبِّكُمْ وَ هُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ. سورة الاعراف-۲۰۳-

او کله چې ته نه وړی دوی ته یو ایت نو وائي چې ولې یې ته پخپله نه جوړه کوی ورته ووایه چې زه یواځې د هغه تابعداری کوم چې ماته یې زما د رب له لوری وحی کیږی. دا قرآن ستاسو د رب له لوری دلائل دی او هدایت او رحمت دی هغه قوم لپاره چې ایمان راوړی.

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع په هکله زیات احادیث هم راغلی دی چې د مثال په توګه به زه یو څو لوستونکو ته وړاندې کړم. عن ابن هريرة قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم:

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ما امرتكم به فخذوه وما نهيتكم عنه فانتهوا"
رواه ابن ماجة.

د ابوهريرة رضی الله عنه نه روايت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايلي دی،

څه شي باندی چې ما تاسو ته امر کړی وی هغه واخلئ او د څه شی څخه می چې منعه کړي یاست د هغې څخه منعه شئ".

بل روايت کښي راځي؛

عن انس عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: "ثلاث من كن فيه وجد حلاوة الإيمان من كان الله ورسوله احب اليه مما سواهما ومن احب عبداً لايحبه الا الله ومن يكره ان يعود في الكفر بعد اذ انقذه الله كما يكره ان يلقى في النار"

انس رضی الله عنه نه روايت دی چې نبی کريم صلی الله عليه وسلم فرمايلي دي: "دری خبری نه دي چې چاکښي وو نو د ايمان خوند والي به پري ومومي چا ته چې الله او د هغه رسول د بل هر چا نه زيات محبوب وي، او څوک چې د چا سره محبت کوي يوا ځي د الله لپاره وي او چا چې دا بده وګڼله چې کفر ته بېرته وګرځي ورو سته له دی چې الله ورڅخه خلاص کړی دی لکه څنګه چې دا بده ګڼي چې اور کښته ولو يږي".

(c) ketabton.com: The Digital Library

او رسول الله فرمائی

"والذی نفسی بیده لا یؤمن احدکم حتی یکون هواه تبعاً لماجئت به" .

الاربعین النوویه

قسم دی په هغه ذات چې زما نفس د هغه په لاس کښې دی، ستاسو څخه یو کس تر هغه پورې مؤمن کېدای نشي ترڅو پورې چې د هغه خواهش د هغه دین تابع نشي چې زه یې راغلی یم؛

او دا هله معلومېږي چې یو حدیث د چا د رائې خلاف راشي نو که هغه خپله رایه پرېښوده او حدیث یې واخیست مؤمن دی او که حدیث یې پرېښود او د خپل خواهش یې ومنل نو هغه هېڅکله مؤمن کېدای نشي

همدارنګه حدیث کښې راځي ،

"عن انس قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم: لا یؤمن احدکم حتی اکون احب الیه من والده وولده والناس اجمعین"

متفق علیه

انس رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : ستاسو یو کس تر هغې مؤمن کېدای نشي ترڅو چې زه ورته د پلار، څوی او ټولو خلکو څخه زیات محبوب نشم.

نو هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د محبت دعوه کوي او بیا خپله خبره یا د خپل مشر، امام، پلار او یا بل چا خبره د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حدیث په مقابل کښې مني هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېڅکله مؤمن کېدای نشي *.

بل حدیث کښې راځي

* عن المقداد بن معد یکرب رضی الله عنه قال: قال رسول الله صلی الله علیه وسلم: الا هل عسی رجل یبلغه الحدیث عنی وهو متکئ علی اریکته فیقول بیننا وبینکم کتاب الله فما وجدنا فیه حلالاً استحللناه وما وجدنا فیه حراماً حرّمناه، وإن ما حرم رسول الله کما حرّم الله *

رواه الترمذی وابوداود واللفظ للترمذی

د مقداد بن معدیکرب رضی الله عنه څخه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: خبردار! نږدې ده چې یوه سړي ته به زما حدیث ورسېږي او هغه به په ځپل ځای تکیه کړې وي او وائي به چې زموږ اوستاسې ترمینځ د الله کتاب دی نو پیدې کښې مو چې څه حلال ومیندل هغه به حلال کړو او پیدې کښې چې څه حرام ومیندل هغه به حرام کړو *— او بې شکه هغه څه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم حرام کړیدي هغه د هغې په شان دي چې الله حرام کړیدي *.

او داځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د ځان نه څه شی حرام یا حلال نه کړې بلکې د وحی تابعداري کوي، او دا حدیث په پرویزیانو باندې د پرسبره رد دی چې هغوی وائي: یواځې قرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دی او احادیثو تہ ضرورت نشته ، او ځینې احناف هـم د پرویزیانو څخه څرګم ندي ځکه چې دوی هم په د پروځایونو کښي احادیث نه مني او په لیری تاویلونو قـرآن او احادیثو سره معارض واقع کوي ، او دا هم وائي چې کتاب الله باندې زیادت په خبر واحد ندی جائز حال دا چې دا خبره بالکل صحیح نده بلکې د پروځایونو کښی احنافو هم په خبر واحد باندې په کتاب الله زیادت جائز کړېدی .

هـمـدارنګه بل روایت کښی راځي

عن أبي موسى الاشعرى رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : إن مثلى ومثل ما بعثنى الله به كمثل رجل أتى قومه فقال : إنى رأيت الجيش بعينيّ وانا النذير العريان فالنجاء النجاء ، فأطاعه طائفة من قومه فأدلجوا فانطلقوا على مهلهم فنجوا ، وكذبت طائفة منهم فأصبحوا مكانهم فصبحهم الجيش فأهلكهم واجتاحهم فذلك مثل من اطاعنى واتبع ماجئت به ومثل من عصانى وكذب ماجئت به من الحق .

متفق عليه

د ابو موسی اشعری رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمایلي دي : زما مثال او د هغه دین او احکامو مثال چې الله زه پرې رالیږلی یم د هغه سړي په شان دی چې خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

قوم ته راشي او ورته ووائي چي ما په خپلو سترګو د دښمن لښکر لیدلی دی او زه بربنډ ویره ونکی یم نو ځانونه خلاص کړی، ځانونه خلاص کړی. نو یوه ډله دده د قوم څخه دده خبره ومنی او د شپې لار شی نو نجات بیاموی او یوه ډله ورته ووائي چي ته دروغ وائي او خپل ځای کښې سهار کړی نو سهار کښې ورباندې لښکر راشي او هلاك او برباد يې کړی. نو دا دهغه چا مثال دی چي زما يې ومنل او دهغه دين تابعداري يې وکړه چي زه پرې راغلی یم او دهغه چا مثال دی چي زما يې ونه منل او زه چي په کوم حق راغلي یم هغه يې دروغ وګڼل»

دا حدیث ددی ښکاره دليل دی چي چا د رسول الله صلی الله عليه وسلم اطاعت او اتباع وکړه نو هغه نجات وموند او چا چي د رسول الله صلى الله عليه وسلم و نه منل هغه هلاك او د عذاب مستحق شو.

عن ابي هريرة رضي الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

«من أطاعني فقد اطاع الله ومن عصاني فقد عصى الله».

رواه ابن ماجة.

د ابو هريرة رض نه روایت دی هغه وائي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرمایلي دي :

«چاچې زما ومنل نو هغه د الله ومنل او چاچې زما ونه منل هغه د الله ونه منل»

همدارنګه بل حدیث کښې راځي :

عن ابي هريرة رضي الله عنه ان رسول الله صلى الله عليه وسلّم قال: كل امتي يدخلون الجنة الا من أبىٰ قالوا ومن يأبىٰ قال من أطاعني دخل الجنة ومن عصاني فقد ابىٰ»

رواه البخاري.

د ابوهريرة رضي الله عنه نه روايت دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلّم ووېل :

زما ټول امت به جنت ته داخلېږي مګر هغه څوك نه داخلېږي چې انكار يې وكړ. صحابه ؤ ووېل: څوك انكار كوي ؟ رسول الله صلّى الله عليه وسلّم ووېل : چاچې زما ومنل جنت ته داخل شو او چاچې زما ونه منل هغه انكار وكړ».

د رسول الله صلى الله عليه وسلّم د اتباع په هكله زيات احاديث او اثار راغلي دي او دا ځكه چې د رسول الله صلى الله عليه وسلّم په اتباع كښې كاميابي ده او د رسول الله صلى الله عليه وسلّم مونږ ته ډير ښكاره او واضح دين پريښې دى لكه چې فرمايي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

«لقد ترکتکم علیٰ مثل البیضاء لیلها و نهارها سواء»

رواه ابن ماجة من حدیث ابی الدرداء.

بې شکه ما تاسو په سپینه لار پرې ایښی یاست چې شپه او ورځ یې برابره ده.

نو د اسلام دین ډیر واضح او روښانه دی او یوه مسئله هم یکښې مبهمه او نامعلومه نه ده یواځې په هغه چا تیاره او ابهام راځي چې هغه د قرآن او سنت نبوی څخه ناخبره وي او ځان پرې نه پوهوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قیامت په ورځ به خلك د رسولانو د اتباع آرمان کوي

الله تعالیٰ فرمايي :

„وَأَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ نُجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُمْ مِنْ قَبْلُ مَا لَكُمْ مِنْ زَوَالٍ“

سورة ابراهیم ۴۴.

او وویره وه خلك د هغه ورځې څخه چې را به شي دوی ته عذاب او ظالمان به وايي چې ای زمونږ ربه مونږ ته دی نیږدې ته وروسته کړه مونږ به ستا دعوت قبول کړو. او د رسولانو تابعداری به وکړو. ایا تاسو مخکښې له دی قسم نه وو کړي چې تاسو ته هیڅ زوال نشته».

نو د قیامت په ورځ به وايي چې ای ربه مونږ دنیا ته ولیږه چې ستا د رسولانو اتباع وکړو حال دا چې بیا دنیا ته راتلل نشته نو بیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

به ارمان کوی چې کاش مونږ د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداري کړی وای او د نورو خلکو تابعداری مونږ وای کړې.

الله تعالیٰ فرمائي:

«وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ۝ يَا وَيْلَتَىٰ لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا ۝ لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي ۗ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنسَانِ خَذُولًا ۝» سورة الفرقان ۲۷-۲۸-۲۹.

په هغه ورځ چې ظالم به په خپلو لاسونو غاښونه ولګوی وبه وائي چې کاش ما د رسول الله لار نیولی وای های افسوس کاش چې ما فلانی په دوستۍ نه وای نیولای بیشکه زه یې د پند (قرآن وسنت) څخه بې لاری کړم وروسته له هغې چې ماته راغی او دی شیطان انسان لپاره تنها بې مرستی پریښودونکی».

نو د قیامت په ورځ به د الله او د هغه د رسول نه منونکی د دی آرمان کوی چې کاش مونږ د رسول الله تابعداری کړی وای کاش چې د فلانی مشر، پیر، حاکم او .... می نه وای منلی هغه خو زه د الله د سمې لارې او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه بل خوا ته اړولای وم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د عذاب او جهنم ته د ننوتو سبب دی.

الله تعالی فرمائي:

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا» سورة النساء - ۱۱۵.

او هغه چا چې خلاف وکړ د رسول او ورسته له هغې چې دی ته هدایت ښکاره شو او تابعداری یې وکړه غیر د مؤمنانو د لارې نو وبه یې ګرځوو هغه لوري ته چې وګرځېده او جهنم ته به یې داخل کړو او ډیر بد ځای دی د ورګرځیدو».

او الله تعالی فرمایي:

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ» سورة الانفال - ۱۳-

دا په سبب د دی چې هغوی خلاف کړی و د الله او د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول او هغه چا چې خلاف وکړي د الله او د هغه د رسول نو بې شکه الله سخت عذاب والا دی.

او الله تعالیٰ فرمائي:

«تِلْكَ حُدُودُ اللهِ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ».

سورة النساء - ۱۳ - ۱۴ -

دا د الله حدود دی او چا چې اطاعت وکړ د الله او د هغه د رسول نو داسې جنتونو ته به یې داخل کړي چې لاندې ترې ویالې بهیږي په دی کښې به همیشه وي او دا لویه کامیابي ده او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه او د هغه حدودو څخه یې تجاوز وکړ نو اور ته به یې داخل کړي همیشه به پکښې وي او هغه له پاره سپکوونکي عذاب دی.

الله تعالیٰ فرمایئ:

«فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ» سورة النور - ٦٣ -

نو هرو مرو دی وویریږي هغه کسان چې د رسول د طریقې نه خلاف کوی چې دوی ته به فتنه ورسیږي او یا به ور ته درد

(c) ketabton.com: The Digital Library

نالك عذاب ورسيږي.

تفسير ابن كثير د دى ايت په تفسير كښې داسې ليكي:

(فليحذر الذين يخالفون عن امره) اى عن امر رسول الله صلى الله عليه وسلم وهو سبيله ومنهاجه وطريقته فتوزن الأقوال والأعمال بأقواله وأعماله فماوافق ذلك قبل وماخالفه فهومردود على قائله وفاعله كائناً من كان كما ثبت فى الصحيحين وغيرهما عن رسول الله صلى الله عليه وسلم أنه قال: "من عمل عملاً ليس عليه أمرنا فهو رد" اى فليحذر وليخش من خالف شريعة الرسول باطناً وظاهراً ان تصيبهم فتنة" اى فى قلوبهم من كفر اونفاق او بدعة (اويصيبهم عذاب اليم) اى فى الدنيا بقتل أوحد أوحبس أونحوذلك".

تفسير ابن كثير ص ۳۰۷ ج ۳

د (عن امره) نه مراد د رسول الله صلى الله عليه وسلم امردى چې هغه د رسول الله صلى الله عليه وسلم لار، طريقه، طرزعمل اوشريعت دى نو اعمال او اقوال به د هغه په اقوالو او اعمالو تلل کيږي نو هغه چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اعمالو او اقوالو سره برابر ؤ قبليږي به او کوم چې مخالف ؤ نو هغه به د هغه ويونکي او کوونکي باندې رد کيږي هر څوك چې وي.

لکه چې په صحيح بخاري او صحيح مسلم او نورو کتابونو کښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحیح حدیث ثابت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم ویلي دي :

«چا چې داسې عمل وکړ چې زموږ په طریقه نۀ وي نو هغه رد دی».

نو معنی دا شوه چې ارومرو دې وویرېږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د شریعت څخه ظاهري او باطني مخالفت کوي چې دوی ته به د دوی په زړونو کښې فتنه ورسېږي د کفر، نفاق او بدعت څخه. او یا به ورته دردناک عذاب ورسېږي. په دنیا کښې په قتل، حد، حبس (بند او جیل) او یا داسې نورو سره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څوک چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اتباع

څخه خلک منع کوي هغه منافق دی

الله تعالی فرمائي :

« وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا » . النساء - ٦١

« او کله چې د وي ته وويل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالیږلی دی او رسول ته نو ته به گوری منافقان چې بندوی خلک له تانه په بندولو سره » .

نو دا کار د منافقانو دی چې د الله تعالی د کتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک منع کوي او داسې منافق صفته خلک په اوسني وخت کښی ډېر زیات دي چې هغوی د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع او د الله تعالی د غوره کړي دین څخه خلک په ډول ډول پلمو منع کوي کله وریته وائي چې دا حدیث زمونږ د مذهب څخه مخالف دی ، کله په ډېرو بعید وتاویلونو سره خلک د رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقو څخه لیری کوي او کله دیوی د ینی درسگاه ، جومات او ټولنې څخه خلک بندوي او وریته وائي چې هلته لاړ نشی هغه خلک وهابیان دي او زمونږ مذهب نه مني . . . . . .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نشي کېدای

الله تعالی فرمایي:

« فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

النساء (٦٥)

نه ده داسې لکه څنګه چې داخلك ګمان کوي، او ستا په رب زما قسم دی هېڅکله دوی مؤمنان کېدای نشي تر دې چې حاکم و نه ګرځوي تا په هغه څه کښې چې د دوی ترمینځ پېښېږي اختلاف پیدا شوی وي او بیا ستا د فیصلې په هکله په خپلو ځانونو کښې تنګی و نه مومي او تسلیم شي په تسلیمېدو سره».

الله تعالی په خپل ذات قسم کوي چې داخلك تر هغې مؤمنان کېدای نشي ترڅو چې د اختلاف په وخت کښې په تا فیصله و نه کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بیا ستا فیصلې ته داسې غاړه کښېږدي چې پرې خوشحاله وي اوخفه نوي ، نو د اختلاف په صورت کښې مونږ ته پکار دي چې په قرآن او حدیثو فیصله وکړو او د خلکو په رأیو او اجتهاد و نو فیصلې ونکړو ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته همدا دوه شیان پرې ایښې دي چې یو قرآن او بل نبوي احادیث دي لکه چې په حدیث کښې راځي :

عن ابن عباس رضي الله عنهما ان رسول الله صلی الله علیه وسلم خطب في حجة الوداع فقال : " ترکت فیکم ما إن اعتصمتم به فلن تضلوا أبداً كتاب الله وسنة نبيه " . رواه الحاكم

د عبد الله بن عباس رضي الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم په حجة الوداع کښې خطبه ولوسته نو وې فرمایل :

" ما په تاسو کښې داسې څه پرې ایښې دي که تاسو پرې منګولې ولګولې نو هېڅکله به ګمراه نشئ چې هغه د الله کتاب دی او د هغه د نبي سنت دی " .

نو معلومه شوه چې هدایت په همدې دواړو کښې دی او په دې دواړو باندې په عمل کولو کښې دی او که دا دواړه چا پرېښودل نو اړو مرو به ګمراه او بې لیارې شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم عمل کښې چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع

نوي هغه باطل دی

الله تعالیٰ فرمائي :

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ﴾

محمد : ۳۲ - ۳۳

بې شکه هغه کسان چې کفر یې کړېدی او د الله د لارې نه یې خلک بند کړیدي او د رسول خلاف یې کړیدی وروسته له هغې چې هدایت ورته ښکاره شو نو هیڅکله الله ته هیڅ ضرر نشي رسولی او زر ده چې الله به یې عملونه برباد کړي .

ای مؤمنانو ! د الله اطاعت وکړئ او د رسول اطاعت وکړئ او خپل عملونه مه بربادوئ .

نو عملونه هله باطل او بربادېږي چې د رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم اتباع پکښې نوي او هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم طریقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکې به وی هغه بدعت دی او هر بدعت گمراهي ده

لکه چي په حديث کښی راځي :

"عن جابر بن عبد الله الأنصاری قال خطبنا رسول الله صلى الله عليه وسلم فحمد الله واثنی عليه ثم قال : إن افضل الهدی هدی محمد صلى الله عليه وسلم وشر الأمور محدثاتها وكل بدعة ضلالة" .

د جابر بن عبد الله الانصاری رضی الله عنه نه روايت دی هغه وائي چي مونږ ته رسول الله صلى الله عليه وسلم خطبه ولوسته نو د الله حمد او ثنائي ووبله بيائې وفرمايل : بهتره لاره او هدايت د رسول الله صلى الله عليه وسلم هدايت او طريقه ده او په کارونو کښي بدچي دي هغه نوي نوي کارونه دي او هر بدعت گمراهي ده .

په يو حديث شريف کښی راځي :

"عن عائشة رضی الله عنها قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : من احدث فی امرنا هذا ماليس منه فهو رد" .

اخرجه البخاري ومسلم وابوداود .

د عائشي رضی الله عنها څخه روايت دی چي رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل : چاچي زمونږ پدې دين کښي نوی کار پيدا کړ چي د دی څخه نه وي نو هغه رد دی" .

په بل روايت کښی راځي چي چا داسي عمل وکړ چي زمونږ طريقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکښې نوه هغه رد دی".

نو هر هغه عمل یا هر هغه قول او فعل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه رد دی یعني مقبول ندی او بدعت دی او هر بدعت گمراهي ده او لکه څنگه چې داوسنی زمانې مبتدعين وائي چې بدعت کښې حسنه شته نه دا صحیح نده بلکې هر بدعت گمراهي ده او بدعت کښې سه نشته لکه چې امام مالك رحمه الله وائي :

من ابتدع في الإسلام بدعة يراها حسنة فقد زعم أن محمداً صلى الله عليه وسلم خان الرسالة لأن الله يقول « اليوم أكملت لكم دينكم وأتممت عليكم نعمتي ... » فما لم يكن يومئذ دينا لا يكون اليوم دينا ».

اصول في البدع والسنن ص٤

چا چې اسلام کښې بدعت وکړ او هغه ئې حسنه بدعت گانه نو ده داگمان وکړ چې محمد صلی الله علیه وسلم په رسالت کښې خیانت کړیدی ځکه چې الله تعالی فرمائي «نن ورځ ما تاسو ته ستاسو دين پوره کړیدی» . نو هغه ورځ (د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کښې) چې څه شي دين نوه نو نن هم دین ندی .

عبد الله بن مسعود رضي الله عنه فرمائي :

« اتبعوا ولا تبتدعوا فقد كفيتم » . رواه الدارمي

تاسو د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع وکړئ او بدعت مکوئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه چې تاسی ته دین پوره او بس شویدی".

همدا رنګه یو بل روایت کښې راځي:

"عن مجاهد قال دخلت مع عبد الله بن عمر مسجداً وقد اذن فيه ونحن نريد أن نصلي فيه فثوب المؤذن فخرج عبد الله بن عمر من المسجد وقال: أخرج بنا من عند هذا المبتدع ولم يصل فيه"

رواه الترمذی

د مجاهد نه روایت دی هغه وائي چې زه د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما سره یو جوماتته ننوتم چې په هغه کښې اذان شوی ؤ او مونږ غوښتل چې لمونځ پکښې وکړو نو مؤذن آواز وکړ چې لمانځه ته راشئ نو عبد الله بن عمر د جومات نه ووت او وئې ویل: مونږ ددې بدعتي له جوماته نه و باسئ - او لمونځ ئې پکښې ونکړو.

لمانځه ته دعوت ورکول په ظاهر کښې ښه کار معلومیږي لکن د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کښې د اذان نه غیر داسې آواز نه ؤ شوی نو ځکه ورته عبد الله بن عمر بدعت ووایه.

نو که اسلام کښې چیرته بدعت حسنه وای دغه کار به ضرور بدعت حسنه ؤ. او عبد الله بن عمر رضی الله عنهما به ورته ښه کار ویلای ؤ لکن هغه دغه د لمانځه دعوت ته بدعت ووایه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او داځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوه .

همدارنګه اذان کول ښه کار دی لکن د اختر لمانځه لپاره اذان کول نشته او که څوک یې کوي ګناه یې وکړه ځکه چې دغه کار رسول الله صلی الله علیه وسلم ندی کړی نو دا بدعت دی .

همدارنګه نور زیات داسې مثالونه شته چې د هغې نه دا معلومیږي چې اسلام کښې بدعت حسنه نشته او هر بدعت ګمراهي ده .

نو هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه بدعت او باطل دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم

صحابه

د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه کرام رضی الله عنهم د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اتباع کښې د پر کلک وو او د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری ئې په هر څه کښې کوله لکه چې په حدیث کښې راغلي:

« عن ابن عمر رضی الله عنهما عن النبی صلی الله علیه وسلم

أنه اتخذ خاتماً من ذهب فلبسه فاتخذ الناس خواتيم الذهب فقام النبی صلی الله علیه وسلم فقال: إنی کنت البس هذا الخاتم و إنی لن البسه ابداً فنبذه، فنبذ الناس خواتيمهم » رواه احمد

د عبدالله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د سرو زرو یوه گوته جوړه کړه او په لاس یې کړه نو نورو خلکو هم د سرو زرو گوتې جوړې کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم پورته شواو ویې ویل چې: ما داکوته په کوته کړی وه. خوزه به یې نور هېڅکله په کوته نه کړم نوکوته یې وغوڅوله خلکو هم خپلې کوتې وغوڅولې

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

عن مجاهد عن عبد الله بن عمر ان النبی صلی الله علیه وسلم قال:

لا یمنعن رجل أهله أن یأتوا المساجد فقال ابن لعبد الله بن عمر فإنا نمنعهن فقال عبد الله: أحدّثك عن رسول الله صلی الله علیه وسلّم وتقول هذا قال فما کلمه عبد الله حتی مات. رواه أحمد.

د مجاهد نه روایت دی:

هغه د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت کوی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلّم ویلی دي: یو سړی دی خپله ښځه ددی نه نه منع کوي چې جوماتونو ته لاړې شي نو د عبد الله بن عمر رضی الله عنهمایو ځوی وویل: چې مونږ به یې منع کوو عبد الله بن عمر وویل چې زه درته د رسول الله صلی الله علیه وسلّم حدیث بیانوم او ته دا خبره کوی. مجاهد وائې چې عبد الله بن عمر خپل ځوی سره ترمرګه پورې خبرې ونه کړې"

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن سالم بن عبد الله انه سمع رجلا من اهل الشام وهو يسئل عبد الله بن عمر عن التمتع بالعمرة الى الحج فقال عبد الله بن عمر هي حلال فقال الشامي ان اباك قد نهى عنها فقال عبد الله بن عمر: أرأيت ان كان ابي نهى عنها وصنعها رسول الله صلى الله عليه وسلّم امر ابي يتّبع ام امر رسول الله صلّى الله عليه وسلّم فقال الرجل بل امر رسول الله صلّى الله عليه وسلّم فقال لقد صنعها رسول الله صلّى الله عليه وسلّم. رواه الترمذی.

د سالم بن عبد الله نه روایت دی هغه وائي چې ما د یوه شامی سړی نه واوریدل چې د عبد الله بن عمر څخه یې د حج په ورځو کې د عمرې پوښتنه کوله عبد الله بن عمر وویل چې دا کار حلال دی نو هغه شامی وویل چې ستا پلار (عمر) خو خلک ورځنه منع کول عبد الله بن عمر وویل: ته ما ته دا ووایه چې که زما پلار تری منعه کړی وی او رسول الله صلّی الله علیه وسلّم دا کړی وی. نو زما د پلار تابعداری به کیږي او که د رسول الله صلی الله علیه وسلّم ؟.

هغه سړي وویل بلکي د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د حکم تابعداری به کیږي نو هغه وویل چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم دا کار کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د حدیث په مقابل کښې د خپل پلار عمر رضی الله عنه خبره ونه منله ـ افسوس د هغه چا په حال چې د رسول الله صلّی الله علیه وسلّم د حدیثو په مقابل کښې د ښځو متلونه، د پلار او نیکه خبرې، د امام او پیشوا خبرې او داسې نور بې دلیله خبرې او اقوال منی او احادیث پرېږدي ـ

همدارنګه بل روایت کښې راځي :

عن سعید بن جبیر

عن عبدالله بن مغفل انه کان جالساً الی جنبه ابن أخ له فخذف فنهاه وقال : ان رسول الله نهی عنها وقال «إنها لا تصید صیداً ولا تنکی عدواً وانها تکسر السن وتفقأ العین» قال: فعاد ابن اخیه یخذف فقال: أحدثك أن رسول الله صلی الله علیه وسلّم نهی عنها ثم عدت تخذف لا أکلمك ابداً» ـ رواه ابن ماجة .

سعید بن جبیر د عبدالله بن مغفل نه روایت کوي چې د هغه خواته د هغه وراره ناست ؤ نو یوه وړه کیتکۍ (شګه) یې ګوزار کړه نو عبدالله بن مغفل منع کړو او ورته یې وویل چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم له دی نه منع کړې او ویلی یې دي : چې دا د وړې کیتکۍ ګوزار نه ښکار کوی او نه د ښمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

منع کوي بلکې دا غاښ ما توي او سترګه را اوباسي ،، سعید وایي چې د عبدالله ورارۀ بیا دا کوزار ونه شروع کړل نو عبدالله ورته وویل چې زۀ تا ته حدیث وایم چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم دا کار منع کړی دی او ته بیا کوزار ونه کوې؟ زه به تا سره هېڅکله خبرې ونه کړم.

همدارنګه بل روایت کېښې راځي:

عن زید بن اسلم.

عن ابن عمر قال دخلت علی النبی صلی الله علیه وسلم وعلی ازار یتقعقع فقال من هذا قلت عبد الله بن عمر قال ان کنت عبد الله فارفع ازارك فرفعت ازاری الی نصف الساقین فلم تزل ازرته حتیٰ مات. رواه احمد.

زید بن اسلم د عبدالله بن عمر رضی الله عنه نه روایت کوي هغه وایي چې زۀ رسول الله صلی الله علیه وسلّم ته ورننوتم او زما لونګ ځې بنکته ځانګېده نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم وویل چې دا څوك دی؟. ما ورته وویل چې عبدالله بن عمر. هغه وفرمایل چې که ته د الله بنده یې نو لنګ (پرتوګ) دې اوچت کړه نو ما خپل پرتوګ د پنډیو نیمایي پورې اوچت کړ. زید وایي چې د عبدالله پرتوګ ترمرګه پورې اوچت ؤ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو صحابه کرام زمونږ د ملایانو او یا عوامو په شان نه ؤ چې کله ورته حدیث ووېل شي نو هېڅ پروا پرې نه کوي بلکې ما وېل داسې خلک لیدلي چې ځانته د علم نسبت کوي او لویه دعوه لري خو کله چې ورته د غه رنګ حدیث وېل شوی لکه عبدالله بن عمر ته چې ووېل شو نو هېڅ پروائي نه ده کړې بلکې استهزاء یې کړې ده وقد جربنا بذلك مراراً۔

د عبدالله بن عباس نه چا د یوې مسئلې په باره کښې پوښتنه وکړه نو عبدالله ورته په حدیث جواب ورکړ هغه سړي ووېل چې عمر او ابوبکر داسې وېلي دي نو عبدالله بن عباس په غوسه شو او ورته وېل:

یوشك ان تنزل علیکم حجارة من السماء اقول قال رسول الله صلی الله علیه وسلم و تقولون قال عمر و ابوبکر۔

تفسیر أضواء البیان ص ۵۱۶ ج ۷۔

مجموع فتاویٰ شیخ الاسلام ص ۲۱۵ ج ۲۰۔

نږدې ده چې په تاسو د آسمان نه تیږې را ووریږي زه وایم چې رسول صلی الله علیه وسلم داسې وېلي او تاسو وائې چې عمر او ابوبکر داسې وېلي دي"۔

نو صحابه ؤ د حدیث په مقابل کښې د عمر او ابوبکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

رضی الله عنهما قول داسې بدګانه چې ورته یې وویل آسمان نه به دربا ندې تبرۍ نازل شي ـ لوکه عبدالله بن عباس چېرته اوس ژوندي وای او زمونږ دا زاړنده مقلدین یې لیدلي وای نوځه به یې ورته ویل چې دوی د هر پیر، فقیر او امام خبره په حدیث مخکښې کوي .

همدا رنګه په بل روایت کښې راځي :

عن ابن الحنظلية قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم نعم الرجل خريم الاسدى لولا طول جمته واسبال إزاره فبلغ ذلك خريما فجعل يأخذ شفرة يقطع بها شعره الى اذنيه ورفع ازاره الى انصاف ساقيه ـ

رواه احمد ـ

ابن حنظليه نه روايت دی هغه وائي چې رسول الله صلى الله عليه وسلّم وفرمايل :

خریم اسدی ډېر ښه سړی دی خوکه د سر ویښتان یې ډېر اوږده نه وای او پرتوګ یې د ګیټکیو نه ښکته نه وای نو دا خبره خریم ته ورسیده نو هغه قیچی راواخیسته او ویښتان یې غوږونو نیما یې پورې غوڅ کړل او پرتوګ یې د پنډیو نیمایۍ پورې پورته کړو ـ

بل روایت کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عمران بن حصين قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلّم الحياء خير كله او ان الحياء خير كله فقال بشير بن كعب انا لنجد في بعض الكتب او قال الحكمة ان منه سكينة ووقار لله عز وجل ومنه ضعفا فاعاد عمران الحديث و اعاد بشير مقالته حتى ذكر ذلك مرتين او ثلاثا فغضب عمران حتى احمرّ عيناه و قال أحدثك عن رسول الله صلى الله عليه وسلم و تعرض فيه لحديث الكتب ؀

رواه احمد

عمران بن حصين روايت دی هغه وائي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دی چي حيا ټول خير دی او يا بې شکه حيا ټول خير دی نو بشير بن کعب وويل مونږ په ځينو کتابو نو او يا حکمت کښي ليدلي دي چي ځيني دحيا نه سکون او وقار دی الله تعالی لره او ځيني ضعف دی نو عمران بيا حديث و وايه او بشير بيا خپله خبره وکړه تر دي چي دا خبره ئې دوه يا دری ځل وکړه نو عمران داسي په غصه شو چي سترګی ئې سری شوی او وئې ويل چي زه درته د رسول الله صلى الله عليه وسلم حديث بيا نوم او ته په کښي د کتابو نو خبري کوی ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ورسته

د هیچا اتباع په مسلمانانو لازمه نده

لکه چې مخکښې مو یادونه وکړه الله تعالی په خپلو بندګانو خپل اطاعت فرض کړیدی او بیائې د خپل رسول محمد صلی الله علیه وسلم اطاعت فرض کړیدی د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته د هیچا اطاعت په مونږ فرض ندی بلکې که د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مقابل کښې چا د بل هرچا خبره ومنله نو هغه ګمراه شو او د امراؤ اطاعت هم د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د اطاعت لاندی دی او د الله په معصیت کښې د هغوی اطاعت نشته بلکې که د الله په معصیت یې امر کاوه بیائې نه منل فرض دي په حدیث کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عبد الله بن ثابت قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم والذى نفس محمد بيده لو اصبح فيكم موسىٰ ثم اتبعتموه وتركتمونى لضللتم ... الحديث ، رواه احمد

« عبدالله بن ثابت نه روايت دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي : قسم دى په هغه ذات چې د محمد نفس د هغه په لاس کښې دى که موسىٰ عليه السلام تاسې ته راغى او بيا مو هغه تابعدارى وکړه اوزه مو پرېښودم نو اړو مرو به ګمراه شئ » .

نو د موسى عليه السلام تابعداري سره لدى چې هغه پيغمبر ؤ لکن د رسول الله صلى الله عليه وسلم په مقابل کښې د هغه منل ګمراهي ده نو افسوس د هغه مقلدينو په حال چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم صحيح حديث ورته ورسيږي او بيا د مذهب تقليد کوي او هغه حديث نه مني نو ايا دا به ګمراه نوي بلکې دا تر ټولو لوى ګمراه دى .

همدارنګه حديث کښې راځي :

عن جابر بن عبد الله رضى الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لا تسألوا أهل الكتاب عن شئ فإنهم لن يهدوكم وقد ضلوا فانكم إما أن تصدقوا بباطل او تكذبوا بحق فإنه لو كان موسى حيا بين اظهركم ما حل له إلا أن يتبعني . رواه احمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جابر بن عبد الله رضي الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي :

"د اهل کتابونه د هیڅ شي پوښتنه مکوئ ځکه چې هغوی هیڅکله تاسو ته سمه لاره نشي ښودلی او هغوی گمراه شوي دي ځکه چې یا به تاسو د باطل تصدیق وکړئ او یا به د حق تکذیب وکړئ . او که موسی علیه السلام ژوندی وای ستاسو مینځ کښې نو هغه ته بل څه روا نه وو غیر له دی چې زما تابعداري وکړی ."

او بل روایت کښې راځي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دی :

"والذی نفس محمد بیده لو بدا لکم موسی فاتبعتموه وترکتموني لضللتم عن سواء السبیل ولو کان حیاً وادرك نبوتی لا تبعنی ." رواه الدارمی من حدیث جابر

" قسم دی په هغه ذات چې د محمد نفس د هغه په لاس کښې دی که موسی علیه السلام تاسو ته راښکاره شی او د هغه تابعداری مو وکړه او زه مو پرېښودم نو د سمې لارې نه به بې لارې شئ او که موسی علیه السلام ژوندی وای او زما نبوت یې میندلای وای نو ارو مرو به یې زما تابعداری کړې وه "

نو موسی علیه السلام چې پیغمبر و که ژوندی وای هغه ته به د رسول الله صلی الله علیه وسلم د بعثت څخه وروسته د دبل چا اطاعت روا نه و نو بل چا ته به څرنګ روا شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقليد رد

د اتباع الرسول په ځکښې د پر زيات خبرې وشوې دي ځکښې
تول نصوص چي د اتباع په هکله ذکر شو د تقليد رد هم
پکښې وشو لکن د زيات وضاحت او تائيد لپاره به زه د
لوستونکو لپاره د تقليد لغوی او اصطلاحي معنی وکړم او
بيا به د نصوصو په رڼا کي او د علماؤ د اقوالو په تائيد د تقليد
رد وړاندې کړم ، که څه هم مونږ د الله تعالی په قرآني
نصوصو او نبوی احاديثو سره د بل هر قسم استدلال څخه
مستغني کړي يو ، خو بيا هم او بيا هم د دې لپاره به د علماؤ
اقوال ذکر کړو چي ځينو ناخبرو لوستونکو ته دا ښکاره
شي چي دا مسأله زمونږ د ځانګړې رأی او فکر نتيجه نده بلکي
ټول حق پرست محققين علماء زمونږ د دې کاروان ملګري
دي او د تقليد رد له دې کبله ضروري ګڼم چي د تقليد په
سبب په اسلامي امت کښې لوی تفرق او زياتې شخړې
او اختلافات را مېنځته شوي دي تر دې چي خلك د قرآن او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوي احاديثو څخه ډېرلیري شوي دي د انه کراموپه هکله دومره غلو او زیاتی شروع شويدی چې د هغوی اقوال بلکې د هغوی څخه لاندې د نورو زیاتو خلکو اقوال د قرآن او حدیث په ځای استعمالیږي او داسې استدال پرې بیول کیږي چې تر به واټ د غه اقوال اسماني وحی ده عام خلك د دین سره دومره ناآشنا شویدی چې د یوه متل او قرآن ترمنځ یا د یوه شعر او حدیث تر منځ یا د فقهاؤ د اقوالو او نصوصو ترمنځ هیڅ تمیز نشته بلکې که چیرته یو چا ته په دیني مسئله کښې یو قرآني ایت یا نبوی حدیث بیان شي نو هغه به سمد ستی ددې په مقابله کښې د یوه عالم قول یا د عبدالرحمن بابا یو شعر پېش کړی . عوام خو لاڅه چې ډېر علماء مونږ داسې لیدلي دي چې کله ورته یو حدیث وویل شي نو هغه په ډېر غضب سره د حدیث د نه منلو لپاره د خلکو اراء او اقوال وړاندې کړي نو مونږ حیران یو چې دوی پدې نه پوهیږي چې د نص په مقابله کښې نور څه دلیل نشي کېدای او که سره د پوهې داسې کوي :

فإن کنت لا تدری فتلك مصیبة

وإن کنت تدری فالمصیبة أعظم

که نه پوهیږی او داسې کوی نو دا هم یو مصیبت دی او که پوهیږی او سره د پوهې داسې کوې نو بیا خو د برلوی مصیبت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقليد لغوي معنی :

تقليد د تفعيل د باب څخه مصدر دی او د «قلادة» د مادې څخه اخيستل شوی دی ، قلادة هغه غاړکۍ او غړونديو ته ويل کېږي چې د څناورو او چارپايانو په غاړه کښې اچول کېږي نو تقليد په لغت کښې غړوندي په غاړه کښې اچولو ته وائی لکه د حديثو په کتابونو کښی «باب تقليد الغنم» يا «تقليد الإبل» راځي يعني د حج په مناسکو کښی هغه د هديې څاروي په غاړه کښې غاړکۍ اچول او غړوندی اچول .

د تقليد اصطلاحي معنی :

تقليد په اصطلاح کښی د يو چا خبره بې دليله منلو ته وائی، لکه چې امام ابن القيم د تقليد اصطلاحي معنی داسې را نقلوي

« التقليد معناه في الشرع الرجوع إلى قول لا حجة لقائله عليه وذلك ممنوع منه في الشريعة والإتباع ما ثبت عليه حجة » .

اعلام الموقعين ص ١٧٨ ج - ٢

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقليد معنیٰ په اصطلاح کښې دا ده چې يو داسې قول اوخبرې ته رجوع کول دي چې د هغه ويونکی ته پرې دليل نه وی او دا په شريعت کښې منع دی او اتباع دی ته وائي چې دليل پرې ثابت وی» ملا علی قاری حنفی په خپل کتاب شرح قصيدة امالی ص ٣٤ طبع دهلی کښې ليکی.

«والتقليد قبول قول الغير بلا دليل فكأنه لقبوله جعله قلادة في عنقه»

«تقليد د بل چا خبرې منل دی بې دليله، نو دا د دی د قبول له کبله داسې شو لکه چې دا خبره يې يوه غاړکۍ او غړوندې کړې او په خپله غاړه کښې يې واچاوه»

همدارنګه مسلم الثبوت کښې راځي:

«التقليد العمل بقول الغير من غير حجة»

«تقليد د بل چا په خبره بې دليله عمل کول دی»

مختصر ابن حاجب د تقليد معنیٰ داسې کوی:

«التقليد العمل بقول غيرك من غير حجة - مختصر ابن حاجب ص ٢٣١

تقليد دی ته وائي چې ته د بل چا په خبره بې دليله عمل وکړې.

همدارنګه.

تقليد ته علم نه ويل کېږي او مقلد ته عالم نه ويل کېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه چي امام ابن قیم رحمه الله دعلماؤ څخه دا قول را نقلوي :

« أجمع الناس علی أن المقلد لیس معدودا من اهل العلم

وأن العلم معرفة الحق بدلیله » . اعلام الموقعین ص ۷ ج - ۱

« خلکو پدې اجماع کړیده چې مقلد په علماؤ کښی نه شمېرل

کېږي العلم دحق معرفت دی په خپل دلیل باندی » .

په قرآن کریم کښی داسې آیتونه ډېر زیات دي چې علماء په

هغې باندې د تقلید په رد کښی استدلال کوي ،

الله تعالی فرمايي : اتخذوا احبارهم ورهبانهم اربابا

من دون الله ...... الآیة « (التوبه - ۳۱ -)

دوی (مشرکانو) خپل علماء او پیران په ربوبیت نیولی

دالله نه سوا « .

دغه آیت چې کله عدی بن حاتم د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه

واورېده نو ددې په تفسیر کښی يې د رسول الله صلی الله علیه وسلم

څخه پوښتنه وکړه چې مونږ خوئ عبادت نه دی کړی

نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وفرمایل :

« ألیس یحرمون ما احل الله فتحرمونه ویحلون ماحرم الله

فتحلونه »

ایا داسې نه ووچې هغوی به هغه څه حرام کړل چې الله

حلال کړي وو نو تاسو به حرام گڼل او هغوې به هغه څه حلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړل چې الله حرام کړي وُ نو تاسو به حلال ګڼل ؟۔

عدی بن حاتم وویل چې همدا سې وه نو رسول الله صلّی الله علیه وسلّم ورته وویل :

« فتلك عبادتهم » ۔ « همدا د هغوی عبادت وُ ۔

رواه احمد والترمذی ۔

نو دی نه معلومه شوه چې یهودو او نصاراؤ د خپلو علماؤ بې دلیله تقلید کړی وُ او همدغه تقلید شرك دی او کوم مقلدچې د چا تقلید کوی هغه یې په ربوبیت ونیوه ۔

او الله تعالیٰ فرمائي :

وَكَذٰلِكَ مَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِيْ قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيْرٍ اِلَّا قَالَ مُتْرَفُوْهَآ ۙ اِنَّا وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا عَلٰٓى اُمَّةٍ وَّاِنَّا عَلٰٓى اٰثٰرِهِمْ مُّقْتَدُوْنَ ۝ » سورة زخرف ۲۳ ۔

« او همدارنګه مونږ تا نه مخکښې په هیڅ یوه کلی کښې ویره ونکی نه دی لیږلي مګر هغو عیاشو خلکو ویل چې مونږ خپل پلاران په یوه دین موندلي دی او مونږ د هغو د قدمونو پسې اقتدا کوو » او د پلارانو تابعداری یې بې دلیله د وحی په مقابل کښې کوله ۔

او الله تعالیٰ فرمائي :

اِذْ تَبَرَّاَ الَّذِيْنَ اتُّبِعُوْا مِنَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا وَرَاَوُا الْعَذَابَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ . وَقَالَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا لَوْ اَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّؤُا مِنَّا كَذٰلِكَ يُرِيْهِمُ اللّٰهُ اَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِيْنَ مِنَ النَّارِ ہ

سورة البقرة ١٦٦- ١٦٧-

کله چې بیزار شي هغه کسان چې تا بعداري يې شوې ده د هغو کسانو نه چې د دوی تابعداري يې کړېده او عذاب وګوري او ټولې وسیلې پرې ختمې شي. او هغه کسان به ووايي چې د نورو تابعداري يې کړېده کاش چې مونږ بیرته دنیا ته واپس شوی وای نو ددوی (مشرانو) څخه به داسې بیزار شو لکه چې مونږ نه بیزار شوی دی همدارنګه الله دوی ته خپل عملونه ورښايي چې په دوی باندې به افسوس وي او دوی به دا ور څخه نه وځي».

او الله تعالی فرمايي:

«وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا اِلٰى مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ وَاِلَى الرَّسُوْلِ قَالُوْا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا اَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُوْنَ»

سورة المائدة ـ ١٠٤ -

او کله چې دوی ته وویل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالیږلی او رسول ته نو وايي چې مونږ ته هغه څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دي چې خپل پلاران مو پرې مو ندلي دي. اګر که د دوی پلاران په هیڅ شي نه پوهېږي او نه په هدایت دي»

او الله تعالی فرمائي:

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا»

سورة الاحزاب ۶۷

او وبه وايي چې ای ربه مونږ د خپلو سردارانو او لويانو منلې وکړ نو مونږ ځنې يې سمه لاره ورکه کړيوه»

علامه شنقيطي د دی ایت لاندې ليکي:

ومثل هذا فى القرآن كثير من ذم تقليد الآباء والرؤساء وقد احتج العلماء بهذه الأيات فى ابطال التقليد ولم يمنعهم كفر اولئك من الاحتجاج بها لأن التشبيه لم يقع من جهة كفر احدهما وإيمان الآخر وإنما وقع التشبيه بين التقليدين بغير حجة للمقلد كما لو قلد رجل فكفر وقلد آخر فأذنب وقلد آخر في مسألة دنياه فأخطأ وجهها كان كل واحد ملوماً على التقليد بغير حجة .

تفسير اضواء البيان ص ۴۹۱ ج ۱

پدې دول د پلرونو او مشرانو د تقليد بدي په قرآن کريم کښې ډېره زياته ده.

د تقليد په باطلولو علماؤ پدې آيتونو دليل نيولی دی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغه مخکنيو کفر علماء پدی ا يتونو دليل نيولو څخه ندی منعه کړي ځکه چي تشبيه پدی کښې نده چي يو کافر او بل مسلمان دی بلکې تشبيه د هغه مقلدينو په منځ کښې واقع شويده چي دخپل مشر بې دليله منل کوي ، او دا داسی ده لکه يو سړی تقليد وکړي نو کافر شي بل تقليد وکړي گناهگار شی او بل د دنيا په کار کښې تقليد وکړي نو هغه د صحيح طريقې څخه خطا شی نو دا هر يو په بې دليله تقليد باندی ملامت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید کله شروع شو

رسول الله صلی الله علیه وسلم چې کوم پېړۍ ته خیر القرون ویلې دي یعنې په اولنیو دریو پېړیو کښې تقلید هیڅ وجود نه لاره بلکې دیني مسائل به د قرآن او احادیثو څخه زده کېدل او په هغې به عمل کېده د کوم عالم څخه به چې چا د کومې مسئلې په هکله پوښتنه وکړه نو هغه به د کتاب الله او سنة الرسول (قرآن او حدیث) په استدلال جواب ورکاوه او د خلکو رأیو پسې تلل نه وو .

محدث دهلوي شاه ولی الله رح وائي :

اعلم ان الناس کانوا قبل المائة الرابعة غیر مجتمعین علی التقلید الخالص لمذهب واحد بعینه

حجة الله البالغة ص ۱۴۲

"پوه شه چې د څلورمې صدۍ نه مخکښې خلك د یوه خاص مذهب په تقلید باندې نه وو را ټول شوي ."

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه شاه ولی الله په خپله رساله "الانصاف" ص۷۰ کښې لیکی :

"اعلم أن الناس فی المائة الأولی والثانیة غیر مجتمعین علی التقلید لمذهب واحد بعینه".

یوه شه چې په اوله او دوهمه هجري پیړۍ کښې خلک دیوه شخص په تقلید را ټول نه وو.

شیخ خجندی وائي :

فالسلف لا یعرفون ذلک وکانوا لا یقلدون إلا صاحب الشرع صلی الله علیه وسلم وقد صح اجماع الصحابة و التابعین وتابعیهم باحسان من السلف الصالحین علی المنع من أن یقصد انسان إلی قول بعینه فمن اخذ بجمیع اقوال أبی حنیفة اوجمیع أقوال مالک او اقوال الشافعی اوجمیع أقوال أحمد اوغیرهم ولم یعتمد علی ماجاء فی الکتاب والسنة فقد خالف اجماع الامة کلها واتبع غیر سبیل المؤمنین. هدیة السلطان ص۱۲

سلف صالحین دا تقلید نه پېژني او د صاحب الشرع یعنی رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه غیر د بل چا تقلید یې نه کاوه او د سلف صالحینو یعنی صحابه وُ تابعینو او تبع تابعینو اجماع صحیح ثابته ده چې هغوی دا کار منع کاوه چې یو انسان یو اځې د یوه شخص قول

(c) ketabton.com: The Digital Library

پسې روان وي نو چا چې د ابو حنيفه ټول اقوال واخيستل يا يې د مالك ټول اقوال واخيستل يا يې د شافعي ټول اقوال واخيستل، يا يې د احمد ټول اقوال واخيستل او يا يې د بل چا ټول اقوال واخيستل او په هغو احکامو يې اعتماد ونه کړ چې په کتاب او سنت (قرآن او حديثو) کښې راغلي دي - نو د غه شخص د ټول امت د اجماع څخه مخالفت وکړ او د مؤمنانو نه پرته د بلې لارې تابعداري يې وکړه.

علامه خجندي ليکي:

وهذه المذاهب أمور مبتدعة حدثت بعد القرون الثلاثة.

هديت السلطان ص۱

او دا مذاهب د بدعت کارونه دي چې د درې صديو (پيړيو) څخه وروسته پيدا شوي دي.

امام ابن قيم رحمه الله د تقليد او مقلدينو په هکله داسې وائي:

وانما حدثت هذه البدعة في القرن الرابع المذموم على لسان رسول الله صلى الله عليه وسلم، فالمقلدون لمتبوعهم في جميع ما قالوه يبيحون به الفروج والدماء والاموال ويحرمونها ولا يدرون اذلك صواب ام خطأ على خطر عظيم ولهم بين يدي الله موقف شديد يعلم فيه من قال على الله ما لا

(c) ketabton.com: The Digital Library

يعلم انه لم يكن على شئ.

اعلام الموقعين ص۱۸۹ ج-۲

داد تقليد بدعت څلورمې صدۍ چې رسول الله صلى الله عليه وسلّم ورته بده ويلې ده پېړۍ ده دې څخه وروسته پيدا شوې نومقلدين دخپلو مشرانو په ټولو اقوالو رجوع (ډډ ټکو) عوړتونه) او وينې او مالونه رواکوي، او ناروا کوي او پدې نه پوهېږي چې دا خبره صحيح ده او که خطا ده. او دوی په دې کارونو سره په يو لوی خطر کښې واقع شوي دي. او دوی لپاره د الله په مخ کښې ډېر سخت مقام دی چې په الله هغه څه ويل چې پرې نه پوهېږده بيا به په دی پوره شي چې مونږ په هيڅ دليل نه وُ».

علامه شنقيطي په خپل تفسير اضواء البيان کښې ليکي:

فتقليد العالم المعين من بدع القرن الرابع ومن يدعى خلاف ذلك فليعين لنا رجلا" واحداً من القرون الثلاثة الاول التزم مذهب رجل واحد معين ولن يستطيع ذلك أبدا لأنه لم يقع البتة».

تفسير اضواء البيان ص۴۸۸-۴۸۹ ج-۷

د يوه معلوم او ټاکلي عالم تقليد کول د څلورم قرن

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بدعاتو څخه دی اوکه څوك د دی خلاف دعوه لری لنو موږ ته دی د دری اولنیو هجری پیړیو نه یو سړی راپه ګوته کړی چې هغه دیوه ټاکلی سړی د مذهب تقلید په ځان لازم کړی وی، او دا کار هیڅکله نه شي کولی ځکه چې داسې هیڅ شوی نه دی ۱.

همدارنګه نور ډېر زیات علماء لیکی چې تقلید یو بدعت دی چې د خیرالقرون څخه وروسته پیدا شوی دی نو زه د هغه مقلدینو څخه پوښتنه کوم چې هغوی دین په څلورو مذهبونو کښې محصور او محدود کړی او دیوه تابعداری اسلام ګڼي بلکې د اوسنی زمانی ځینو مقلدینو دا هم لیکلي دی چې «بی مذهبه دله مسلمانان کیدای نشي» نو زه ورته وایم چې د دغه مذهبونو د پیدا کیدو نه مخکښې او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د وفات نه وروسته خلك د چا په مذهب وو؟ آیا هغوی مسلمانان وو اوکه نه صحابه کرام، تابعین او تبع تابعین دچا په مذهب وو آیا هغوی مسلمانان وو اوکه نه؟ آیا هغه امام چې ته یې تقلید کوی هغه دچا په مذهب وو؟ د هغه پلار دچا په مذهب وو آیا دغه ستا امام او دهغه پلار مسلمانان وو اوکه نه؟ که د دی ټولو سوالونو ځواب دا وی چې دغه خلك

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول مسلمانان ئې نو بيا تا دغه فتوئ په کوم دليل اوکوم جرأت سره په دغه ټولو محکنيو او ورو ستنيو خلکو ولګوله ايا د الله نه نه ويريږي ؟ آيا په قبر کښې به تا څخه دا پوښتنه کيږي چې ته دچا په مذهب وې ايا د قيامت په ورځ به تا څخه دا پوښتنه کيږي چې تا ولې د فلانی امام خبره نه وه منلې ؟ اوکه تا څخه به دا پوښتنه کيږي چې آيا تا د الله تعالیٰ او د هغه د رسول صلی الله عليه وسلم خبره منلې وه اوکه نه ؟ ـ ضرور به داسې يوه ورځ راځي چې ته او ستا په څېر نور ډېر ړانده مقلدين به د الله په مخ کښې ولاړ وی او الله تعالیٰ به درته وايي چې په کوم دليل دی حلال اوحرام جوړ کړی ؤ ؟ په کوم دليل دی ديوه غير معصوم خبره منلې وه ؟ . او په کوم دليل دی دغه غير معصوم د ربوبيت او رسالت درجې ته رسولای ؤ ؟ ولی دی زما د رالېږل شوی رسول خبره نه وه منلې ؟ ايا ما تا ته نه ؤ ويلی چې : مَا اٰتَاكُمُ الرَّسُوْلُ فَخُذُوْهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوْا » آيا ما تا سو ته نه ؤ ويلي چې « لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيْ رَسُوْلِ اللّٰهِ اسوة حسنة » .

نو راشه اى مقلده اوس دی وخت دی الله څخه د خپلو تېرو اعمالو مغفرت وغواړه او په اخلاص سره توبه وباسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او یواځې د الله تعالی کتاب او د هغه د رالېږلې شوی اخری رسول محمد صلی الله علیه وسلم د احادیثو پیروی وکړه او د فلان او فلان خبری پرېږده د هغه وړ ځی ځنګه ځکه دغو خلاصون په فکر کښې شه چې هلته به بیا نه دنیا ته راتلل وي او نه به بیا پښیماني څه فائده لري .

امام ابن قیم الجوزیة په خپل کتاب اعلام الموقعین کښې د څلورمی صدۍ په هکله داسې وائي:

« وكان دين الله سبحانه و تعالىٰ أجل في صدورهم، و اعظم في نفوسهم، من ان يقدموا عليه رأياً او معقولاً او تقليداً او قياساً ».

اعلام الموقعین ص ۶ ج ۱

د دغو په سینو کښې د الله تعالیٰ د دین دې نه ډېر لوړ مقام ؤ او د هغوی په زړونو کښې د دې نه ډېر لوی ؤ چې په دې دین باندې رایه، عقلي امور، تقلید او یا قیاس مخکښې کړي .

نو د دې نه معلومه شوه چې ترڅلورمی صدۍ پورې تقلید نه ؤ بلکه امام ابن قیم دڅلورمی صدۍ د علماؤ د اتباعو د اولنی پړاؤ په هکله هم داسې وائي:

« زاهدين في التعصب للرجال واقفين مع الحجة والاستدلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

يسيرون مع الحق أين سارت ركائبه» اعلام الموقعين ص ج-۱

«هغوی د سرو لپاره د مذهبی تعصب څخه ځان ساته او د حجت او دليل سره ولاړ وئ د حق سپرلۍ برچې هرخوا تر روانې وی هغوی به هماغه لور ته تلل»

يعنی دا به يې نه ويل چې زما امام او مقتدا داسې ويلی دی نو زه به همدا منم او د بل څه به نه منم اګر چې د بل څه خبره د حجت او دليل په اساس حق وی بلکه هرچا به چې ور ته حق وويل هغه به يې منل داسې نه وُ لکه زمونږ د زمانې مقلدين چې حق ور ته څرګند شي او خپله پرې هم اعتراف وکړی لکن مذهبی تعصب پرې دومره غالب وی چې هغه حقه خبره نه منی او هغه د مذهب خبره يې ټينګه کړی وی. د مثال په توګه به زه تاسو ته د حنفی مذهب د يوه متعصب مقلد خبره را نقل کړم:

محمود حسن بن ذوالفقار علی الديوبندی په ترمذی باندې تقرير ليکلی دی په هغه کښې يوه مسئله دا ده چې:

عبد الله بن عمر وائي رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايلی دي:

«البيعان بالخيار مالم يتفرقا» رواه البخاری ومسلم وابو داؤد والترمذي واللفظ له.

(c) ketabton.com: The Digital Library

« اخیستونکی او خرڅونکی ترهغه پورې خیار لري چې تر څو جلا شوی نه وی».

پدې کښې اختلاف دی امام احمد، امام شافعی او عام محدثین وائي چې د دی تفرق څخه مراد تفرق بالأبدان دی یعني بایع او مشتري ترهغه پورې اختیار لري ترڅو چې د هغه ځای څخه تللی نه وی. او ابوحنیفة وائي ددې تفرق څخه مراد تفرق بالکلام دی یعنی کله چې بایع ووییل چې ما په تا خرڅ کړی او مشتری وویل چې ما اخیستی نو بیا اختیار نه لري.

د دې حدیث راوی عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د عمل څخه د محدثینو د مذهب تائید کیږي ځکه چې هغه به کله څه شی واخیست او یا به یې خرڅ کړ نو هغه ځای څخه به روان شو د دی لپاره چې بیع واجب شی لکه دا عمل یې امام ترمذی په $\frac{\text{ص۲۳٦}}{\text{ج-۱}}$ کښې ذکر کړی دی. همدارنګه نور ډېر زیات احادیث په دی دلالت کوی چې مراد د تفرق څخه تفرق بالأبدان دی. او عجیبه خبره خو دا ده چې د احنافو دا مذهب دی چې راوی کله د روایت څخه خلاف وکړی نو د هغه راوی به عمل اخیستل کیږي. او راوی چې د کوم حدیث روایت کړی دی هغه به پریښودل کیږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا أصل هم غلط دی ځکه چې مونږ د رسول الله صلی الله علیه وسلّم په إتباع مأمور یو نه د بل چا په اتباع.

او د هدی فاسد اصل په اساس احنافو د ډیرو زیاتو احادیثو خلاف کړی دی چې د هغې ذکر اوس د بحث څخه مونږ لیری کوی.

لکن د دی سره سره هم پدې ځای کښې احنافو د مذکور حدیث او د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما د عمل خلاف کړی دی. نو محمود حسن دیو بندی پدې حدیث باندې د ډیر بحث نه وروسته داسې لیکی:

«فالحاصل إن مسئلة الخیار من مهمات المسائل و خالف أبو حنیفة فیه الجمهور وکثیراً من الناس من المتقدمین والمتأخرین صنفوا رسائل فی تردید مذهبه فی هذه المسئلة ورجح مولانا شاه ولی الله المحدث دهلوی قدس سره فی رسائل مذهب الشافعی من جهة الأحادیث والنصوص وکذلك قال شیخنا مد ظله یترجح مذهبه وقال: الحق والإنصاف ان الترجیح للشافعی فی هذه المسألة ونحن مقلدون یجب علینا تقلید امامنا إبی حنیفة». تقریر الترمذی ـ لمحمود حسن الدیوبندی ص۳۵ ط۲۶ «حاصل دا دی چې د خیار مسئله د ډیرو مهمو مسائلو څخه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ابوحنیفة پدی کښي د جمهورو علماؤ او د مخکنیو او وروستنیو ډېرو خلکو خلاف کړی او پدی مسئله کښي مخکنیو او وروستنیو ډېرو علماؤ د ابوحنیفة د مذهب په خلاف او تردید کښي ډېری رسالی لیکلی دی. او محدث دهلوی شاه ولی الله هم پخپلو رسالو کښي د احادیثو او نصوصو له أمله د شافعي مذهب ته ترجیح ورکړي. او هم زمونږ استاذ هم ویلی دی چي د شافعي مذهب صحیح دی او ویلی یې دی چي حق او انصاف دا دی چي پدی مسئله کښي ترجیح د شافعي طرفته ده. لکن مونږ مقلدین یو او مونږ باندي د خپل امام تقلید واجب دی.»

نو دا څومره د افسوس خبره ده چي یو سړی

احادیث او نصوص، حق او انصاف پرېږدی

او د مذهب پسی ځي که دا رنګه تقلید شرك نه وی نو اخر شرك به څه وی.

او د دی تقلید د مرض سبب او علت دا دی چي د قرآن او حدیثو څخه د غه علماؤ خلك لیری کړی دی د فقهاؤ اقوال او د یونان فلسفی یې دین ګڼلی او قرآن او حدیث یې شاته غورځولی نو ځکه دغسي علماؤ ته یو حق پرست عالم داسي وائي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ا يـا علماء الهند طال بقاءكم
و زال بفضل الله عنكم بـلاءكم
رجوتم بعلم العقل فوز سعادة
وأخشى عليكم ان يخيب رجاكم
فلا فى تصانيف الاثير هدا ية
ولا فى اشارات ابن سينا شفاءكم
ولا طلعت شمس الهدى من مطالع
فأوراقها ديجوركم لا ضياءكم
ولا كان شرح الصدر للصدر شارحا
بل ازداد منه فى الصدور صداءكم
وبازغة لا ضوء فيها اذا بدت
واظلم منها كالليالى ذكاءكم
وسُلمكم مما يفيد تسفلا
ليس به نحو العلى ارتقاءكم
فما علمكم يوم المعاد بنافع
فيا ويلتى ما ذا يكون جزاءكم
أخذتم علوم الكفر شرعاً كأنما
فلاسفة اليونان هم انبياءكم

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرضتم فزدتم علة فوق علة
تداووا بعلم الشرع فهو دواءكم

صحاح حديث المصطفى وحسانه
شفاء عجيب فليزل منه داءكم

ترجمه:

ای د هند علماؤ د ډېر وخته پورې ژوندي اوسئ او د الله په فضل دې تاسو ته ستاسو بیمارۍ لیرې شي د عقل په علم باندې د اخرت د نیک بختۍ امید لرئ، او ویرېږم چې ستاسو دا امید به برباد شي، نه د اثیر په تصانیفو کښې هدایت شته، او نه د ابن سینا په بندیخانو کښې، د هدایت لمر د مطالعو څخه نه دی ختلی، د دې کتابونو پاڼې تاسو لپاره تیارې دي او رڼا نده، د صدر شرحې کښې د سینې پراخې نشته، بلکې ستاسو سینو کښې له دې نور هم ډېر زیات شو، کله چې دا کتابونه د شمس بازغه ښکاره شي نو هیڅ رڼا یکښې نه وي، او د دې نه هم د شپې غوندې ستاسو ذکاء زیاته تیاره ده، او سُلم کتاب لوړ هم را ښکته کول کوي، او پوره تر خواته تاسو نشي پورته کولای، نو د قیامت په ورځ دا ستاسو علم تاسو ته هیڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

فائده نه رسوي، نو های أفسوس چې ستاسو بر څه جزاء وي، تاسو د کفر علومو نه شرعه جوړه کړې ده، داسې ښکاري لکه چې دیونان فلاسفه ستاسو أنبیاء وي".

تاسو ناجوړه شوي یاست او مرضونو ډېر شوي دي، نو د شرعي په علم دواء وکړې چې دا ستاسو دارو دی د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحیح او یا حسن احادیث یوه عجیبه شفا ده نو په هغې دې ستاسو مرض لیرې شي.

څه عجیبه دارو یې روحي بیمارانو ته وښودل نو راځئ ای د شرك، تقلید او بدعت بیمارانو په قرآن او حدیثو باندې د خپلو روحي امراضو دارو وکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید رد د سلف صالحینو څلورو امامانو

او نورو د امت د علماؤ د اقوالو په تأیید

ټولو سلف صالحینو، څلورو مشهورو امامانو او د اسلامی امت نامتو علماؤ د تقلید رد کړی دی چې د هغوی ځینې اقوال به د نمونې په شکل زه لوستونکو ته را نقل کړم.

په یوه روایت کښې راځي:

عن ابن عباس قال لیس منا أحد الا یؤخذ من قوله ویدع غیر النبی صلی الله علیه وسلم. رواه احمد

د عبدالله بن عباس رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې زمونږ نه هیڅ یو کس نشته مګر د هغه ځینې خبره به اخیستل کیږی او ځینې به پرې منوول کیږی غیر د نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه».

دوهم نمبر نکته

عبد الله بن مسعود رضی الله عنه وائي:

لا یقلدن أحدکم دینه رجلاً ان آمن آمن وان کفر کفر فانه لا أسوة فی الشر» اعلام الموقعین ص۱۷۶ ج۲ تفسیر اضواء البیان ص۴۹۷ ج۷

ستاسو یو کس دی په دین کښې دیوه سړی څخه تقلید

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه کوی چې که هغه ایمان راوړي نو دا هم ایمان راوړی او که هغه کافر شو دا هم کافر کیږي ځکه چې په شرک تا بعداری نښته ده.

شیخ الاسلام ابن تیمیة وائي:

وهؤلاء الأئمة الاربعة رضي الله عنهم قد نهوا الناس عن تقليدهم في كل ما يقولونه

مجموع فتاوی ص۲۱۱ ج۲۰ - دغه څلور امامان دي چې خلک یې ددوی په هره خبره کښې د تقلید څخه منع کړي دي.

امام ابن قیم وائي:-

وقد نهى الائمة الاربعة عن تقليدهم و ذموا من أخذ اقوالهم بغير حجة» اعلام الموقعين ص۱۸۱ ج۲.

څلورو امامانو (ابو حنیفة، مالك، شافعي او احمد) دخپل تقلید څخه خلك منع کړي دي او چا چې د هغوی اقوال بې دلیله واخیستل هغه ته امامانو بد ویلی دی».

علامه شنقیطي وائي:

اعلم أن الائمة الاربعة رحمهم الله متفقون على منع تقليدهم التقليد الاعمى الذي يتعصب له من يدعون انهم اتباعهم ولو كانوا أتباعهم حقاً لما خالفوهم في تقليدهم الذي منعوا منه ونهوا عنه»

تفسير اضواء البيان ص۵۲۹ ج۷.

(c) ketabton.com: The Digital Library

«پوره شه چې څلور امامان رحمهم الله د هغوی د تقلید په منع متفق دي داسې رېوند تقلید چې ځینې هغه متعصبین خلك یې کوی او دا دعوه لری چې مونږ ددی امامانو تابعدار یو، نو کـه دوی د هغه امامانو په حقه تابعدار وای دوی به د هغوی داسې خلاف نه وُکړی چې هغوی تقلید منع کړی دی او دوی یې تقلید کوی».

امام ابو حنیفه وایُ:

لاینبغی لمن لم یعرف دلیلی ان یفتی بکلامی»

حجة الله البالغة ص۲۳۱.

«چا ته دا مناسب ندي چې زما دلیل یې نه وی پیژندلی او زما په خبره فتویٰ ورکړی».

نو اوسنی حنفیان دامامام ابو حنیفه د دی قول نه مخالف دی ځکه چې د هغه دلائل ورته په ډیرو ځایو کښې معلوم نه وی او د هغهٔ په مذهب فتویٰ ورکوی.

امام ابو حنیفه وائی:

اذا قلت قولاً وکتاب الله یخالفه فاترکوا قولی لکتاب الله.

کله چې ما څه خبره وکړه او د الله د کتاب نه مخالفه وه نو زما خبره د الله کتاب لپاره پرېږدی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا ورته وویل که د رسول الله صلی الله علیه وسلّم قول یې مخالف وي ؟

هغه وویل :

«اترکوا قولی لخبرالرسول صلّی الله علیه وسلّم .

« زما خبره د رسول الله صلّی الله علیه وسلم د حدیث لپاره هم پرېږدئ »

چا ورته وویل : که د صحابه وو قول یې مخالف وي .

هغه وویل :

«اترکوا قولی لقول الصحابة » . فتح المجید ص۱۹ هدیة السلطان

زما قول د صحابه وو قول لپاره هم پرېږدئ »

او د هغه حنفیانو په حال زیات افسوس دی چې صحیح حدیث ورته ورسېږي خو بیا هم د امام ابوحنیفه خبره نه پرېږدي هغه ورته وائي چې ما پرېږده او دوی وائي چې مونږ به تا نه پرېږدو .

امام ابوحنیفه وائي :

« إیاکم والقول فی دین الله تعالی بالرأی وعلیکم باتباع السنة فمن خرج عنها ضل »

المیزان الکبری للشعرانی ص۸۴ ۱-۷

« تاسو ځان وساتئ د الله تعالی په دین کښې د رأیې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او تاسو هر و مرود سنتو اتباع وكړئ او ځوك چې د سنتو څخه ووت ګمراه شو.

امام مالك رح وائي:

«ما منا الا راد و مردود عليه إلا صاحب هذا القبر صلى الله عليه وسلم» . فتح المجيد ص١٤٢

«زمونږ نه هيڅ يو كس نشته مګر هغه باندې خپله خبره بېرته وا پس كېږي او نه منل كېږي غير د دې قبر والا نه يعني د نبي كريم صلى الله عليه وسلم قبر ته ئې اشاره وكړه».

امام مالك وائي:

«انما انا بشر أخطئ وأصيب فانظروا في رأيي فكل ما وافق الكتاب والسنة فخذو به وكل مالم يوافق الكتاب والسنة فاتركوه» تفسير اضواء البيان ص٣٩ ٧-٦.

«بې شكه زه بشر يم كله خطا كېږم او كله حق ته رسېږم نو زما رايه وګورئ زما هره رايه چې د قرآن او حديثو سره موافقه وه نو واخلئ او كومه چې د قرآن او حديثو سره موافقه نه وه نو پرې يې ږدئ».

امام شافعي رح وائي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

مثل الذی یطلب العلم بلا حجة کمثل حاطب لیل یحمل حزمة حطب وفیه افعیٰ تلدغه وهو لایدری».

اعلام الموقعین ص۱۸۱ ج-۳

«د هغه چا مثال چې د بې دلیله علم طلب کوی د هغه چا په شان دی چې د شپې خاشاک را تولوی یوه کیږدۍ را واخلی او په هغې کښې ماروی هغه یې وچیچی او دا پرې نه پوهیږي».

همدا رنګه وائي:

اذا صح الحدیث فهو مذهبی» تفسیر اضواء البیان ص۵٤ ج-۷

«کله چې حدیث صحیح ثابت شو نو همدا زما مذهب دی».

همدا رنګه امام شافعی وائي:

«أجمع المسلمون علی ان من استبانت له سنة رسول الله صلی الله علیه وسلم لم یکن له ان یدعها لقول احد من الناس».

اعلام الموقعین لإبن القیم ص۷ ج-۱

مسلمانانو پدی اجماع کړیده چې چاته د رسول الله صلی الله علیه وسلم سنت سنکاره شونو هغه ته دا روا نده چې دغه سنت په خلکو کښې د یو چا د قول له امله پریږدي».

امام شافعی وائي:

«إذا صح الحدیث بما یخالف قولی فاضربوا بقولی الحائط»

(c) ketabton.com: The Digital Library

وإذا رأيت الحجة موضوعة على الطريق فهي قولي" .

مجموع فتاوى ص۲۱۱ ج۲۰

"کله چې صحیح حدیث راغي او زما دقول مخالف وي نو زما خبره په دیوال وولئ او کله چې تا دلیل ولیده چې په لاره کښې ایښې وي نو همدغه زما قول دی" .

امام احمد رح وائي :

"لا تقلدني ولا تقلد مالكاً ولا الثوري ولا الأوزاعي وخذ من حيث أخذوا" .

وقال : "من قلة فقه الرجل ان يقلد دينه الرجال" .

اعلام الموقعين ص۱۸۲ ج۲ . مجموع فتاوى ص۲۱۲ ج۲۰

"زما تقلید هم مه کوئ او د مالك، سفیان ثوري او اوزاعي تقلید هم مه کوئ او د هغه ځای څخه دین واخله چې هغوی اخیستی (قرآن او حدیثو څخه) او وائي چې د یوه سړي د ناپوهۍ او فقاهت د کموالي څخه دا هم ده چې خپل دین د سړیو تقلید وي" .

امام احمد رح وائي :

عجبت لقوم عرفوا الإسناد وصحته ويذهبون إلى رأي سفيان والله تعالى يقول : "فليحذر الذين يخالفون عن

أمره أن تصيبهم فتنة او يصيبهم عذاب أليم• أتدرى
ما الفتنة ؟ الفتنة الشرك . لعله إذا رد بعض قوله أن
يقع فى قلبه من الزيغ فيهلك " فتح المجيد ص۴۰۱

• زه هغه قوم ته تعجب کوم چې سند او سند صحت
ئې پېژندلی دی او بیا د سفیان رایې پسې ځي او الله تعالیٰ فرمائي:
هر و مرو دی و وېرېږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم
د طریقې او حکم څخه مخالفت کوي چې دوی ته به فتنه ورسېږي
او یا به ورته دردناک عذاب ورسېږي " ایا ته پوهېږې چې
فتنه څه شی دی ؟ فتنه شرک دی .
کېدای شي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم ځینی خبری رد کړي
(قبولې او عملی ئې نکړي) نو دده په زړه کښې به کوږوالی پیدا
شي او هلاک به شی " .

نو دا هغه خلو امامان دي چې د دوی مقلدین ئې په هر څه
کښې تقلید کوي که صریح نص د قرآن کریم او صحیح حدیث
هم راشي او د دوی د امام خبره د دغه نص څخه مخالفه وي نو دوی
نص پرېږدي او د امام خبره اخلي او یا د امام نه د ډېر ولاندې
خلکو خبره اخلي . لکه چې صاوي ویلي دي چې زمونږ د امام
خبره د قرآن کریم یا حدیث او یا د اجماع څخه هم مخالفه وی نو
مونږ به دا د هواړه پرېږدو او د امام خبره به اخلو . نو همدغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید شرک دی اود همدی تقلید څخه مونږ ه څلور واړه امامانو منع کړي یو . همدا رنګه د اسلامی امت نورو علماؤ هم تقلید منع کړیدی .

ابو عبدالله بن خوازمنداد البصری وائي :

والتقلید فی دین الله غیر صحیح وکل من اوجب الدلیل علیك اتباع قوله فأنت متبعه والإتباع فی الدین مسوغ والتقلید ممنوع . اعلام الموقعین ص۱۷۸ ج ۲

دالله په دین کښی تقلید صحیح ندی او هر هغه څوك چي په تا باندی دلیل د (قرآن او حدیث) څخه د هغه د قول اتباع لازمه کړي نو ته د هغه متبع یې او اتباع په دین کښی روا ده او تقلید منع دی .

عبدالله بن معتمر وائي :

"لا فرق بین بهیمة تنقاد و انسان یقلد" .

تفسیر اضواء البیان ص٤٩٤ ج ۷ اعلام الموقعین ص۲۳۰ ج ۲

" د هغه حیوان او چارپای په منځ کښی چي پری یکښی وي او څوك یې راښکاږي او د هغه انسان چي تقلید کوي هیڅ فرق نشته ".

ابن عبدالبر د مزنی قول داسی را نقلوي :

"یقال لمن حکم بالتقلید هل لك من حجة فیما حکمت به؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

فإن قال نعم أبطل التقليد لأن الحجة أوجبت ذلك عنده لا التقليد ، فإن قال حكمت به بغير حجة قيل له فلم أرقت الدماء وأبحت الفروج وأتلفت الأموال وقد حرم الله ذلك إلا بحجة . قال الله عز وجل (إن عندكم من سلطان بهذا) اى من حجة بهذا .

تفسير اضواء البيان ص ۴۹۷ ج ۲

چا چې په تقليد يو حكم وكړ بايد ورته وويل شي چې ايا تا چې په څه شي حكم وكړ څه دليل درسره وو؟ كه يې وويل چې: هو ! نو تقليد يې باطل كړ ځكه چې دليل دا حكم واجب كړ نه تقليد . اوكه ويې ويل چې ما بې دليله حكم وكړ نو بايد ورته وويل شي چې ولې دې (بې دليله حكم) وينې توى كړې او فرجونه (ښځې) دې روا كړې او مالونه دې لوټ كړل حال دا چې دا كار الله تعالىٰ بې دليله حرام كړى دى . الله فرمايلي دي ايا تاسو سره پدى څه دليل شته؟ .

علامه محمد بن اسماعيل الأمير اليمانى وائي :

علام جعلتم ايها الناس ديننا — لأربعة لا شك فى فضلهم عندى

هم علماء الدين شرقاً ومغرباً — ونور عيون الفضل والحق والزهد

ولكنهم كالناس ليس كلامهم — دليلاً ولا تقليدهم فى غد يجدى

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولازعمواحاشاهم أن قولهم . دليل فيستهدى به كل مستهدى

«اى خلکو تاسو پرکوم دليل دازمونږ دين هغوخلور و

امامانو پورې تړلی دی چې زما پر نزد د هغوی پر فضيلت

کښې هيڅ شک نشته هغوی پر مشرق او مغرب کښې د دين

علماء دی او د فضيلت ، حق او زهد د ستر کور نباده ، لکن

دوی هم د نور و خلکو غوندې دي چې د هغوی خبره دليل

ندی او نه يې تقليد سباور حُی لپاره حتم گڼته لری او دی امامانو

داهم نه دي ويلي چې زمونږ قول داسی دليل دی چې هرڅوک

پری هدايت مومي».

ملا علی القاری حنفي وائي :

«لا يجب على أحد من هذه الأمة أن يكون حنفياً او مالكياً

او شافعياً او حنبلياً». بحوالة هداية السلطان ص۱۶

پدی امت کښې هيچا باندی دا لازم ندي چې يا دی حنفي

وي او يا دی مالکي وي او يا دی حنبلي وي».

د حنفي مذهب مشهور عالم ابن همام د حنفي فقهی په

اصولو «التحرير» کښې ليکی :

«ان التزام مذهب معين غير لازم على الصحيح لان

التزامه غير ملزم اذ لا واجب إلا ما أوجبه الله ورسوله

ولم يوجب الله ولا رسوله على احد من الناس أن يتمذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

على مذهب رجل من الأئمة فيقلده في دينه في كل ما يأتي ويردون غيره ».

حوالة هدية السلطان ص۱۵

«صحیح خبره داده چې دیوه تاکلي مذهب لازم گڼل په خان باندی ضروري ندي څکه چې دالازم ګڼل لازم شوي ندي څکه چې واجب نشته مګر هغه چې الله تعالیٰ واجب کړي وي او دالله تعالیٰ رسول واجب کړي وي، اودا نه الله تعالی واجب کړي او نه د هغه رسول چې یو څوک دی دامت دیوه سړي په مذهب وي او په دین کښې دی په هر څه کښې د هغه تقلید کوي اود نورو سرو چې څه وي هغه دی پرېږدي »

علامه خجندی لیکی :

«وماکفر غالب من کفر من الأولين والآخرين إلا بالتقليد للأحبار والرهبان والمشايخ والآباء» .

هدیة السلطان ص۸

«د مخکښنو او وروستنیو څخه زیات خلك چې کافر شوی دي هغوی د علماؤ، پیرانو، مشایخو اوپلرونو په تقلید کافر شوي دی»

خجندی بل ځای کښې لیکی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولكن الأسف ألف أسف من المقلدين المتأخرين والمؤلفين الذين سودوا الدفاتر وقد ظنهم الناس أنهم علماء مجتهدون معصومون فهم قد الزموا الناس تقليد واحد من الأئمة الأربعة ومذاهبهم المعروفة فبعد الإلتزام حظروا الأخذ والعمل بقول غيره كانهم جعلوه نبيا مرسلاً مطاعاً" هدية السلطان ص٩

"د ور وستنيو هغو مقلد ينو او مؤلفينو په هكله زړخله افسوس دى چې كتابونه يې ډك كړيدى او خلك پرى گمان كوي چې هغوى علماء او معصوم مجتهدين دي خكه چې دوى دخلورو امامانو تقليد او معلوم مذهبونه پرخلكو لازم كړيدي او بيا يې دنورو خلكو قول اخيستل او په هغې عمل كول يې منع كړل خلك ويرولي دي نو دا داسې شو لكه چې دغه امام نه يې رالبېرل شوى نبي جوړ كړى وي چې د هغه اطاعت كيږي".

همدارنګه علامه خجندي په خپله رساله "هدية السلطان" كښې ليكي:

"وأما المذاهب فهي اراء أهل العلم وافهامهم في بعض المسائل واجتهاداتهم وهذه الأراء والإجتهادات والفهوم لم يوجب الله تعالى ولا رسوله على احد اتباعها، فإن فيها

(c) ketabton.com: The Digital Library

الصواب والخطأ. ولا صواب خالصاً إلا ما ثبت عن رسول الله صلى الله عليه وسلم وكثيراما ذهب الأئمة إلى مسألة فبان لهم الحق في غيرها فرجعوا عنها»

هدية السلطان ص۵

دا مذاهب د علماؤ رأيې او پرځينو مسائلو کښې د هغوی فهم او اجتهادونه دي او ددی رأيو او اجتهادونو او پوهې تابعداري په هيڅ چا باندې نه الله تعالی اونه د هغه رسول واجب کړې ده ځکه چې پدی کښې حق ته رسيدل هم شته او خطا کيدل هم شته او حق ته رسيدل يوا ځې په هغو احاديثو کښې دي چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه ثابت شوي وي او د هر ځلی امامان يوی مسألی خواته تللی دي او بيا ورته حق په بل ځه کښې ښکاره شويدی نو د هغې مسألی څخه يې رجوع کړې ده».

بيا علامه خجندی ليکی :

«فدين الإسلام دين واحد لا مذاهب فيه ولا طرق يجب اتباعها إلا طريق محمد صلى الله عليه وسلم وهديه».

هدية السلطان ص۲

«نو د اسلام دين يو دی نه پکښې دا سی مذهبونه شته او نه پکښې دا سی طريقې چې د هغې تابعداري واجبه وي پرته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقې او لاري څخه .

شيخ الاسلام ابن تيمية وائي :

"وليس لأحد أن ينصب للأمة شخصاً يدعو إلى طريقته ويوالي ويعادي عليها غير النبي صلى الله عليه وسلم ولا ينصب لهم كلاماً يوالي عليه ويعادي غير كلام الله ورسوله وما اجتمعت عليه الامة بل هذا فعل اهل البدع الذين ينصبون لهم شخصاً اوكلاماً يفرقون به بين الأمة".

مجموع فتاوى ص ۱٦٤ ج ۲۰

"هيڅ چاته دا روا نه دي چې امت ته يو شخص وړاندې کړي او خلک د هغه طريقې ته راوبلي او د هغه په طريقه باندې د خلکو سره دوستي او دښمني کوي پرته د رسول کريم صلی الله علیه وسلم څخه او نه ورته دا روا دي چې يوه خبره ورته وټاکي او په هغې باندې دوستي او دښمني کوي پرته د الله او د هغه د رسول د خبرو څخه . او امت په دې اجماع کړي چې دا کار د بدعتيانو دی چې يو شخص يا يو کلام خلکو ته وړاندې او د امت په منځ کښې پرې جدائي راوړي".

او شيخ الاسلام ابن تيمه وائي :

"ولا يجب على أحد من المسلمين التزام شخص معين غير الرسول صلى الله عليه وسلم في كل ما يوجبه ويخبر به بل كل

(c) ketabton.com: The Digital Library

احد من الناس يؤخذ من قوله و يترك إلا قول الرسول صلى الله عليه وسلم ". مجموع فتاوى ص۲۰۹ ج-۲۰

• په هيڅ يوه مسلمان باندې ديوه ټاکلي شخص د مذهب تابعداري لازمه نده پرته د رسول الله صلى الله عليه وسلم د تابعدارۍ څخه په هر څه کښې چې واجبوي ئې او يا مونږ ته خبر راکوي بلکې د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه پرته د هرچا خينې خبرې اخيستل کېږي او ځينې پرېښوول کېږي ".

علامه ابن قيم په خپل کتاب اغاثة اللهفان ص۱۲۵ ج-۱ کښې ليکي:

• و من كيد الشيطان امرهم بلزوم زى واحد ولبسة و هيئة و مشية معينة و شيخ معين وطريقة مخترعة ومذهب معين ويفرض عليهم لزوم ذلك بحيث يلزمونه كلزوم الفرائض فلا يخرجون عنه ويقدحون فيمن خرج عنه و يذمونه كأكثر مقلدة المذاهب المعينة واصحاب الطرق المتنوعة من الصوفية الخرافية كالنقشبندية والقادرية والسهروردية والشاذلية والتيجانية وغيرهم فالحذر الحذر مما هم عليه من التعصب والتقليد ".

• دا هم د شيطان د چلونو او دوکو څخه يو چل دی چې خلکو ته ئې امر کړی چې يو رنګ طريقه او لباس او يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

معین هیئت او تګ او تا ګلي شخص او د خانه جوړه شوی طریقه او تا ګلي مذهب لازم و ګڼي او د دی اتباع پری داسې لازمه و ګڼي لکه چې د اسلام د فرائضو اتباع لازمه ده ، نو د دی طریقو او مذهبونو څخه نه. وځي او څوک چې ور څخه ووتل هغه باندې تهمت لګوي او بدي ګڼي . لکه د بېر د معینو مذهبونو مقلدین او د مختلفو طریقو والا د خرافي صوفیانو څخه لکه نقشبندیان ، قادریان ، سهروردیان شاذلیان ، تیجانیان او داسې نور . نو کوم تعصب او تقلید چې دوي کوي له هغه د بره په کلکه و بره پکار ده ،،
علامه خجندی وائي :

• فيا أيها المسلمون إذا قلدنا مذهب رجل وبلغنا حديث الرسول المعصوم صلى الله عليه وسلم الذي فرض الله تعالى علينا طاعته وتركنا حديثه صلى الله عليه وسلم واتبعنا ذلك الرجل ومذهبه فمن أظلم منا وما عذرنا يوم يقوم الناس لرب العلمين . فمن يتعصب لواحد معين غير الرسول صلى الله عليه وسلم ويرى أن قوله هو الصواب الذي يجب اتباعه دون الأئمة الآخرين فهو ضال جاهل بل قد يكون كافراً يستتاب فإن تاب فبها وإلا قتل ، .   هدية السلطان ص ۱۳

• نو ای مسلمانانو ! کله چې مونږ دیوه سړي د مذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید وکړ او د معصوم رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیث موږ ته ور سید ، هغه رسول چې الله تعالیٰ په موږ باندې د هغه منل فرض کړیدی ، او موږ پدې تقلید د هغه صلی الله علیه وسلم حدیث پریښود او د غه سړي او د ده د مذهب تابعداري مو وکړه نو موږ نه به څوک زیات ظالم وي او په هغه ورځ به زموږ ه عذر څه وي چې خلک به د عالمیانو رب په مخ کښې ولاړ وي نو چا چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پرته دیوه تا کلي شخص لپاره تعصب وکړ او داني نظر ؤ چې داد ده قول هغه حق ته رسیدلی دي چې په موږ یې تابعداري لازمه ده نو روا امامانو څخه پرته نو دا گمراه او جاهل دی بلکې کله کله داسړی داسی کافر دی چې د توبې کولو طلب به ورڅخه وشي که توبه یې وویسته سبنه ده کرنه نو وبه وژل شي " .

همدارنګه یو شاعر وایي :

ما الفرق بين مقلد في دينه راض بقائده الجهول الحائر

وبهيمة عمياء قاد زمامها أعمى على عوج الطريق الجائر

رياض الجنة في الرد على اعداء السنة للشيخ مقبل بن هادي الوادعي

د هغه مقلد چې په خپل دین کښې تقلید کوي او په خپل ناپوهه او حیران مشر راضي وي او د هغه روند چارپای

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د ګړچې د هغه واکې د ړانده په لاس کښې وي او په کږو وږو لاروي روان کړی وي څه فرق دی .

امام ابن حزم وائي :

واهرب عن التقليد فهو ضلالة　　ان المقلد في سبيل الهالك

د تقليد نه وتښتئ ځکه چې دا ګمراهي ده او مقلد د هلاکت په لاره کښې دی .

مولانای روم د تقليد په باره کښې وائي :

ګرچه عقلت سوی بالا مي پرد　　مرغ تقليدت به پستی می چرد

منکر آن باشد که تقليدی بود　　دين احمد راز تحقيقی بود

مثنوی

که ستا عقل　　هر څو مره پورته الوزي خو د تقليد مرغه دی لاندې په ښکته څرېږي ، منکر هغه وي چې تقليد کوي د محمد صلی الله عليه وسلم دين د تحقيق راز دی .

علامه شنقيطي وائي :

« و أما مقلدوه فقد ترك النظر في كتاب الله وسنة رسوله واعرضوا عن تعلمها اعراضاً كليا مع يسره و سهولته و نزلوا أقوال الرجال الذين يخطئون ويصيبون منزلة الوحي المنزل من الله » .

تفسير اضواء البيان ص ٣٥٨ ج - ٧

(c) ketabton.com: The Digital Library

"د ائمه ؤ مقلدینو د الله تعالی په کتاب او د هغه د رسول په سنتو کښې نظر پرېښې دی او ددی دوار و د زده کړې څخه یې بالکل اعراض کړی دی سره ددې چې دا قرآن او حدیث ډېر اسان دي او د غو مقلدینو د هغه خلکو چې خطا کېږی او حق ته رسېږي د هغوی اقوال يې د الله تعالی له لوړې درجې ته رسولي دي".

او علامه شنقيطي وائي:

"فالذين يقولون من الجهلة المقلدين هذا حلال و هذا حرام و هذا حكم الله ظناً منهم ان اقوال الإمام الذى قلدوه تقوم مقام الكتاب والسنة و تغنى عنهما و ان ترك الكتاب والسنة والإكتفاء بأقوال من قلدوه اسلم لدينه اعمتهم ظلمات الجهل المتراكمة عن الحقائق حتى صاروا يقولون هذا".

تفسير أضواء البيان ص ۵۴۷ ج - ۷

"نو هغه جاهل مقلدین چې وائي دا حلال دي او دا حرام دي او دا د الله حکم دی پدې ګمان چې ددغو امام اقوال چې دوی يې تقليد کړی دی د قرآن او حديثو په ځای کښې ودرېږي او قرآن او حديثو ته ضرورت نشته او د قرآن او حديثو پرېښوول او د هغه خلکو اقوال چې دوی يې تقليد کړی هغه کافی دی او دده ذين د سالم پاتې کېدو لپاره سنه پوره دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی د جهل کبنو تیارو د حقائقو څخه راښکاره کړي ته ترڅو چې دوی داسې خبرې کوي .

داوسنی عصر نامتو عالم سید سابق وائي :

" وبالتقليد والتعصب للمذاهب فقدت الأمة الهداية بالكتاب والسنة وحدث القول بانسداد باب الإجتهاد وصارت الشريعة هي اقوال الفقهاء وأقوال الفقهاء هي الشريعة " . فقه السنة ص ۱۳ ج ۱

" په تقليد او د مذاهبو لپاره په تعصب باندې امت د کتاب الله او سنة الرسول هدايت ورک کړ ، او دا خبره راپيدا شوه چې د اجتهاد دروازه بنده ده او شريعت د فقهاؤ اقوال وګرځېدل او د فقهاؤ اقوال شريعت وګرځېده " .

هدارنګه نورو ډېرو علماؤ په تقليد باندې ردونه ليکلي دي چې د ټولو رانقلول به د لته داوږدوالي سبب وګرځي .

ډېر ناپوهه او جاهلان دا وائي چې محدثين لکه امام بخاري مسلم ، ترمذی او داسې نور مقلدين وو حال دا چې دا خبره بالکل غلطه ده ځکه چې محدثين مقلدين نه وو بلکې هغوي په خپلو کتابونو کښې داسې احاديث رانقل کړي دي چې هغه د خلورو مذهبونو مخالف دي ، او هيڅ يوه محقق داندې ليکلي چې هغوي مقلدين وو بلکې علماء وائي چې هغوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقلدين نه وو لکه چې شيخ الإسلام ابن تيميه وائي :

" اما البخاری وابوداود فإمامان فی الفقه من اهـل الإجتهاد وأما مسلم والترمذی والنسائی وابن ماجة وابن خزيمة وابويعلى والبزاز ونحوهم فهم على مذهب أهل الحديث ليسوا مقلدين لأحد بعينه من العلماء .

مجموع فتاوی ص۴۰ ج۲۰

" بخاری او ابوداود په فقه کښې اماما نوو او مجتهدين وو اومسلم ، ترمذی ، نسائی ، ابن ماجه ، ابن خزيمة ، ابويعلى بزاز او داسې نور د اهل حديثو په مذهب وو ، او په علماؤ کښې ديوه تاکلي شخص مقلدين نه وو " .

نو د اهل حديثو مذهب د عامو محدثينو مذهب دی او دا يو داسې مذهب دی چې د قرآن او حديثو په دليل ثابت ولاړ دی او اهل حديث چا ته دا نه وائي چې زمونږ د علماؤ خبره ومنئ بلکې ورته وائي چې د قرآن او د هر صحيح غير مجروح حديث چې د نسخې او تخصيص دليل پکښې نوي تابعداري وکړئ ، نو ځکه چې اهل حديثو سره بغض کوي هغوی د حديثو سره بغض کوي ، او امام ابن قيم داسې خلکو ته وائي :

يا مبغضا اهل الحديث وشاتماً ابشر بعقد ولاية الشيطان

اوما علمت بأنهم انصار دين الله والإيمان والقرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ماعلمت بأن انصار الرسو ل هم بلاشك و لا نكران

هل يبغض الأنصار عبد مؤمن أو مدرك لروائح الإيمان

القصيدة النونية

" ای اهل حدیثو سره کینه او بغض کوونکیه او هغوی ته کنځلی کوونکیه ته پدی پوه شه چې تا د شیطان سره دوستی شروع کړیده "، ایا ته نه پوهیږی چې اهل حدیث دالله د دین ایمان او قرآن انصار دي ایا ته پدې نه پوهیږی چې دوی بې شکه او بې انکاره د رسول الله صلی الله علیه وسلم انصار دي ، ایا داسی یو بنده د انصارو سره بغض کوي چې هغه مؤمن وي او یا ئې د ایمان بوی میندلی وی .

نو اهل حدیث هغه خلک دي چې په قرآن او حدیثو عمل کوي او حدیث د رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیثو او قرآن دواړو ته ویل کیږي الله تعالیٰ په قرآن هم د حدیثو اطلاق کړیدی لکه چې فرمائي : " فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ "

" نو په کوم حدیث به وروسته د قرآن نه دوي ایمان راوړي ".

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشیرازي وائي :

علیك بأصحاب الحديث فإنهم على منهج للدين مازال معجماً

وما النور إلا في الحديث وأهله اذا ما دجا الليل البهيم و أظلما

تا ته دا پکار ده چې د اهل حدیثو سره ملګری شی څکه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی همېشه لپاره ددین ترجمانی کوي ، او کله چې تبه تیاره شپه را وخېژي نو بیا رڼا نښتنه دی مګر په حدیثو کښې ده او په اهل حدیثو کښی ده ".

۱ داسلام یو شاعر وائي :

تمسك بحبل الله واتبع الهدیٰ ولا تك بدعیاً لعلك تفلح

ولذ بكتاب الله والسنن التي اتت عن رسول الله تنجو وتربح

ودع عنك اراء الرجال وقولهم فقول رسول الله ازكی وأرجح

ولا تك في قوم تلهو بدينهم فتطعن في اهل الحديث وتقدح

إذا ما اعتقدت الدهر یا صاح هذه فأنت علی خیر تبیت و تصبح

* دالله په رسۍ منګولی ولګوه او د هدایت تابعداری وکړه او بدعتی کېږه مه دی لپاره چې کامیاب شی او دالله په کتاب او هغو سنتو لذت حاصل کړه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه راغلی دی نو خلاصی به وموموی او خوشحال به شی ، او دخلکو رائي او خبرې پرېږده ځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم خبره ډېره پاکه او راجح ده . او د هغه قوم څخه مه کېږه چې د خپل دین څخه غافل دي او داسې مه کېږه چې اهل حدیثو ته بد وائي او تهمت پرې لګوي ، که ستا ټول زمانه د غسې پاکه عقیده وه نو ستا سهار او بېګا به په خیر کښی وي ".

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشیرازی وائي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

واعلى البرايا من إلى السنن اعتزى

واعمى البرايا من إلى البدع انتمى

ومن ترك الأثار ضلل سعيه

وهل يترك الآثار من كان مسلماً

په خلکو کښې اوچت او غوره خلک هغه دي چې د پيغمبر سنتو ته ئې ځان منسوب کړي وي، او په خلکو کښې ړانده هغه دي چې بدعاتو ته منسوب وي (مبتدعين وي) -

يو بل شاعر وائي :

لا ترغبن عن الحديث وأهله　　فالرأى ليل والحديث نهار

" د حديثو او اهل حديثو نه مخ مه اړوه ځکه چې رايه شپه او حديث ورځ ده "

يعنې حديث داسې پاکه او روښانه لار ده لکه چې ورځ رڼا ده . او د حديثو مقابله کښې د بل چا خبره او رايه داسې تياره او توره ده لکه شپه چې توره ده .

الله تعالىٰ مونږ پدې مامور کړي يو چې د وحې تابعداري وکړو او هغه خلک چې د وحې تابعداري کوي هغوی به په دنيا کښې د ضلالت او بې لارۍ کېدو څخه بچ وي او په آخرت کښې به د شقاوت او بدبختۍ څخه نجات ومومي او هيڅ وېره او غم به پرې نه وي. الله تعالىٰ فرمائي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ" - البقره ۳۸

"که تاسو ته زما له لوري هدایت راغي نو چا چي زما د هدایت تابعداري وکړه په هغوي به نه ویره وي اونه به غمجن وي".

او بل ځای کښې الله تعالی فرمائي:

"فإما يأتينكم مني هدى فمن اتبع هداى فلا يضل ولا يشقى".

"که تاسو ته زما له لوري هدایت راغی نو چا چي زما د هدایت تابعداري وکړه نو نه به گمراه شي اونه به بدبخته شي".

پدې دواړو آیتونو کښې الله تعالی د هدایت تابعدارو ته زيری ورکړی چي د ضلالت، شقاوت، ویری او غم څخه به خلاص شي، او هدایت د وحی تابعدارۍ ته ویل کیږي او وحی عبارت د قرآن او حدیث څخه دي ځکه چي الله تعالی رسول الله صلی الله علیه وسلم ته فرمائي:

"قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُم بِالْوَحْيِ". (الأنبياء - ٤٥)

"ورته ووایه چي زه تاسو یوازې په وحی ویروم".

تفسیر اضواء البیان د مخکښنیو دوه آیتونو په تفسیر کښې داسې لیکي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولاشك ان انتفاء الضلال والشقاوه والخوف والحزن عن متبعي الوحي المصرح به في القرآن لايتحقق فيمن يقلد عالماً ليس بمعصوم، لايدري أصواب ماقلده فيه ام خطأ في حال كونه معرضاً عن التدبر في كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم ولاسيما إن كان يظن أن اراء العالم الذي قلده كافية مغنية عن كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم"

تفسيراضواءالبيان ص۴۸۲ ج-۷ ص۴۸۳ ج-۷

"پدې کښې شک نشته چي دوحي د تابعدارانو څخه چي کومه گمراهي شقاوت، ویره او غم په قرآن کريم کښې نفې شوی دا دهغه چاليپاره نشي کېدای چي دیوه داسې عالم تقليد کوي چي هغه معصوم ندی او دا مقلد نپوهېږي چي په کومه مسأله کښې دده دچا تقليد کړيدی دا مشرئ په هغې کښې حق ته رسېدلی دی او که خطا شویدی په داسې حال کښې چي دده دالله تعالی دکتاب او دهغه د رسول د سنتو څخه اعراض کړيدی، خصوصاً هغه وخت چي دا مقلد گمان کوي چي دده دچا تقليد کړيدی د ده ته دهغه رأيې بس دي او دالله تعالی کتاب او دهغه د رسول سنت ته څه ضرورت نه پاتي کېږي."

نو مونږ همدا وايو چي اې خلکو راځئ د وحی تابعداري

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړو ځکه چې دوحی نه غیر بل هیڅ شی کښې هدایت نشته او وحی کښې فقط دوه شیان دی چې یو قرآن دی او بل نبوی احادیث دي ځکه چې د نبی کریم صلی الله علیه وسلم د وفات نه وروسته وحی بنده شو یده او دهغه نه وروسته په امت کښې هیڅوک هم وحی نه شوی اونه به وریته وشي ، هرکله چې وحی نه راځی نو په امت کښې داسی معصوم څوک نشته چې دهغه ټولې خبرې دی صحیح اوحق ته رسیدلی وي بلکې دامت هرڅوک به کله خطا کیږي او په خطا به مأجوروی اوکله به حق ته رسیږي لکن موږ باندې دچا اقوالو پسی تلل لازم ندي بلکې ناروا دي . نو په همدې ګناه موږ باندې علماء سوء او باطل پرست خلک دول دول نومونه ږدي اوغواړی چې خلك د حق د قبول نه منع کړي .

نو ځکه امام ابن قیم وائي :

اسماء سمیتم بها اهل الحدیث ... وناصري القرآن والإیمان

سمیتموهم انتم وشیوخکم ... بهتا بها من غیر ما سلطان

وجعلتموها سبة لتنفروا ... عنهم کفعل الساحر الشیطان

ما ذنبهم والله إلا أنهم ... اخذوا بوحی الله والفرقان

وابوا بأن یتحیزوا لمقالة ... غیر الحدیث ومقتضی القرآن

وابوا ید ینوا بالذی دنتم به ... من هذه الأراء والهذیان

(c) ketabton.com: The Digital Library

القصيدة النونية

هسې نوموړ دي چې تاسو په اهل حديثو او د قرآن او ايمان په امداديانو ايښي دي تاسو او ستاسې مشرانو پرې بې دليله په تهمت دا نوموړ ايښي دي ، او بيا مو دا نومونه کنځل ګرځولی دي او دا د دی لپاره چې خلک پرې متنفر کړئ ستاسو دا کار د جوګی ساحر او شيطان په څېر دی ، والله چې دا اهل حديثو بله ګناه نشته مګر دا چې هغوی د الله وحی او قرآن اخيستی دی او ددی نه انکار کوي چې د قرآن د مقتضی او د حديثو نه غير د بل چا خبري ومنی ، او هغوی د دغه دين چې تاسو يې کوئ چې هغه د خلکو رأی او باطلې خبری دي د هغه انکار کوي".

نوموړ يواځې او يواځې خلکو ته دا وايو چې د الله تعالی کتاب و منئ او د الله تعالی د رسول محمد صلی الله عليه وسلم احاديث و منئ او دا خبره دا سلام د ښمنانو باندې ډېره بده لګېږي نو بيا ورسره څه دليل نوي نوکله وائي چې دا وهابيان دي او کله وائي چې دا مذهب نه مني او کله څه او کله څه وائي او پدې نومونو غواړي چې خلک له حق څخه بند کړی او د صحيحې عقيدې او صحيح دين څخه يې متنفر کړي ، موږ وايو چې موږ مؤمنان او مسلمانان يو يواځې قرآن او حديث

(c) ketabton.com: The Digital Library

متو او د قرآن او حدیثو خلاف خبره چې د هرچا وي مونږ يې منلو ته تيار نه يو نو که دغه رنګه خلکو ته تاسي وهابيان وائي نو وهاب د الله نوم دی او مونږ د الله بندګان يو نو مونږ ببیا وهابيان یو لکه چې يو شاعر وائي :

إن کان تابع احمد متوهباً — فأنا المقر بأنني وهابي
انفي الشريك عن الإله فليس لي — رب سوى المتفرد الوهاب
لا قبة ترجى ولا وثن و لا — قبر له سبب من الأسباب
كلا ولا حجر ولا شجر ولا — عين ولا نصب من الانصاب
ايضا ولست معلقا لتميمة — او حلقة او ودعة او ناب
لرجاء نفع او لدفع بلية — الله ينفعني و يدفع ما بي
والابتداع وكل امر محدث — في الدين ينكره اولوا الالباب
أرجو بأني لا أقاربه ولا — أرضاه ديناً وهو غير صواب

ترجمه : که د محمد صلی الله علیه وسلم تابعدار وهابی وي نو زه پدې اقرار کوم چې زه وهابي یم زه د الله تعالی نه شریك نفې کوم نو د یواځي وهاب رب نه سوا زما بل رب نشته نه د کومې گومبزې نه امید کیدای شي او نه د کومې درګاه نه او نه کوم قبر د اسبابو څخه ورته سبب جوړیدای شي . همدارنګه نه د کومي تیګې نه او نه د کومې ونې نه او نه د کومې چینې نه او یا بلې درګاه نه د فایدې امید کیدای شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

همداز نکړ نه زه تعویذ ترم او نه کوم بند ترم او نه څه غابن غاړه کښې اچوم دی لپاره چې کوم ندی څه فائده به راته ورسوي او یا به راته څه مصیبت لیرې کړي ، بلکې یوازې الله ماته نفع رسوي او ما څخه تکلیف لیرې کوي ، هر نوی کار نه او په دین کښې له بدعت نه د عقل خاوندان انکار کوي زه امید لرم چې داسې بدعانو ته به نه زه نږدې شم او نه به ورته دین ورایم ځکه چې دا کار و نه حق ندي بلکې باطل دي

ابو بکر بن عیاش وایي :

" اهل الحدیث فی کل زمان کأهل الاسلام مع اهل الادیان ."

المیزان الکبری للشعرانی ص ۵۷ ج ۱ .

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دي لکه اهل اسلام چې د نورو ادیانو تابعدارو سره فرق لري "

امام شافعي وایي :

" اهل الحدیث فی کل زمان کالصحابة فی زمانهم "

المیزان الکبری للشعرانی ص ۸ ج ۱ .

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دي لکه صحابه چې په خپله زمانه کښې ؤ ".

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اختلاف په وخت کښې

د حل لاره

هر کله چې د مؤمنانو تر منځ کښې اختلاف پیدا شي نو د حل لاره یې داده چې په قرآن او حدیثو به فیصله کوي.

الله تعالیٰ فرمائي:

"یَا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا أَطِیعُوا اللهَ وَأَطِیعُوا الرَّسُولَ وَأُولِی الْأَمْرِ مِنْکُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِی شَیْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللهِ وَالْیَوْمِ الْآخِرِ ذَٰلِكَ خَیْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِیلًا".

(النسا - ۵۹)

"ای مؤمنانو! د الله ومنئ او د الله د رسول ومنئ - او د امیرانو چې ستاسو نه وي، که ستاسو په څه شي کښې اختلاف پیدا شو نو د هغې رجوع الله او د هغه رسول ته وکړئ که تاسې په الله او د قیامت په ورځ ایمان لرئ، دا تاسو لپاره ښه او ډېره غوره ده د عاقبت په نسبت".

الله تعالیٰ فرمائي چې که تاسو په الله او د قیامت په ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایمان لري نو د اختلاف په وخت کښې الله او د هغه رسول یعني د الله کتاب او نبوي احادیثو ته رجوع وکړئ که په رښتیا مومن یئ. د الله کتاب او د هغه د رسول سنت ومنل هیڅکله به زمونږ ترمنځ اختلاف پاتې نشي، اختلاف د صحابهؤ ترمنځ هم پیښیده، لکن کله به چې هغوی ته د الله تعالی د کتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو څخه دلیل وویل شو هغوی به د خپلو او یا د بل چا رایو او اقوالو پسې نه تلل بلکې د دلیل تابعداري به ئې کوله لکه د مثال په توګه:

کله چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو نو اوله خبره دا وه چې عمر رضی الله عنه وویل دا به څوک نه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو لکه چې دا واقعه محدثین او مؤرخین داسې را نقلوی:

"عن ابی هریرة قال: لما توفی رسول الله صلی الله علیه وسلم قام عمر بن الخطاب فقال ان رجالاً من المنافقین یزعمون أن رسول الله صلی الله علیه وسلم قد توفی وأن رسول الله صلی الله علیه وسلم والله ما مات ولکنه ذهب إلی ربه کما ذهب موسی بن عمران فقد غاب عن قومه اربعین لیلة ثم رجع إلیهم بعد أن قیل قد مات ووالله لیرجعن رسول الله صلی الله علیه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

كما رجع موسى فليقطعن ايدى رجال وأرجلهم زعموا أن رسول الله صلى الله عليه وسلم مات .

السيرة النبوية لابن هشام ص ۳۰۵ ج-٤

" ابو هريرة رضي الله عنه وائي چي كله رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شو نو حضرت عمر رضي الله عنه ودريده او ودي ويل : ځيني منافقان داګومان كوي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شو حال داچي په الله قسم دى چي رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شوى ندى لكن هغه خپل رب ته تللى دى لكه څنګه چي موسى بن عمران عليه السلام تللى ؤ هغه دخپل قوم څخه څلويښت (٤٠) شپي غائب ؤ اوبيا ورته را وابس شو، او په الله قسم دى چي رسول الله صلى الله عليه وسلم به بيا داسي بيرته راشي لكه څنګه چي موسى عليه السلام راغلى ؤ نود هغو خلكو لاسونه به غوڅ كړي چي وائي : رسول الله وفات شويدى " .

لكن حضرت ابو بكر رضي الله عنه چي كله خبر شو نود رسول الله صلى الله عليه وسلم دلېدلو لپاره دعائشي رضي الله عنها كورته ننوت او كله ئي چي وليدچي هغه وفات شوى . . . . . نوبيا راووت او حضرت عمر رضي الله عنه ته ئي وويل : چپ شه ؛ هغه چپ نشو بيا ابو بكر رضي الله عنه خلكو ته مخ كړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوحمد وثنا ئې وروپله بیانې وویل :

« یاایها الناس إنه من کان یعبد محمداً فإن محمداً قد مات ومن کان یعبد الله فإن الله حی لایموت » .

« ای خلکوکه چا د محمد صلی الله علیه وسلم عبادت کاوه نو محمد صلی الله علیه وسلم وفات شو اوکه چا د الله عبادت کاوه نو الله ژوندی دی اونه مرکیږي » .

بیا ئې دا آیت ولوست :

« وما محمد إلا رسول قد خلت من قبله الرسل أفإن مات اوقتل انقلبتم علی اعقابکم ومن ینقلب علی عقبیه فلن یضروا الله شیئاً وسیجزی الله الشاکرین » . آل عمران - ۱٤٤

« محمد ندی مګر رسول دی لده نه مخکښی رسولان تیرشو یدي . ایاکه مرشو اویا ووژل شو نو تاسو به وروسته ګرځئ ؟ اوڅوک چي وروسته وګرځید (مرتد شو) نو هیڅکله الله ته ضرر نشي رسولی او ژر دی چي الله به شکرکوونکو ته بدله ورکړی »

نوکله چي عمر رضی الله عنه دا آیت واورید نو حیران شو اوپه ځمکي را پرېوته او وئې ویل :

« عرفت أن رسول الله صلی الله علیه وسلم قد مات » .

(c) ketabton.com: The Digital Library

"زه پدې پوه شوم چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شویدی" .

عمر رضی الله عنه چې کله آیت وا ورېد نو سمدستي د خپلې رائې او قول څخه وګرځېد او دلیل ته تسلیم شو او د او سنیو رندو مقلدینو غوندې یې ونه ویل چې ددې مطلب دادی او یا هغه دی ، هیڅ تأویل او تحریف یې پکښنې ونکړ بلکې خپله خبره یې پرېښودہ .

همدارنګه بل خلاف د صحابه ؤ منځ کښنې دا راپیدا شو چې رسول الله صلی الله علیه وسلم چېرته ښخ کړو ، ځینو وویل چې مسجد کښنې یې ښخوو او ځینو وویل چې خپلو اصحابو سره یې ښخوو ، ابوبکر رضی الله عنه وویل :

"إني سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم يقول : ما قبض نبي إلا دفن حيث يقبض" .

السيرة النبوية لابن هشام ص ۳۱۴ ج ۴

"ما رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه اورېدلي دي چې : هر نبي چې مړ شو بېدی نو هغه ځای کښنې ښخ شوی کوم ځای کښنې چې د هغه روح قبض شي" .

نو کله چې حدیث بیان شو او دلیل پیدا شو نو له خپلې رائې څخه ورګرځېدل او حدیث یې و مانه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم مقابل کښې د رأيي منل ګمراهي ده

الله تعالی فرمايي:

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا﴾

(الاحزاب - ۳۶)

"او هيڅ يوه مؤمن سړي او مؤمنې ښځې ته دا روا نه دی چې کله الله او د هغه رسول فيصله وکړي نو هغوی ته دی د خپله ځانه څه اختيار وي او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه نو بې شکه ګمراه شو په ښکاره ګمراهۍ سره".

نو د قرآن او نبوي احاديثو په مقابل کښې بيا د مؤمنانو دا اختيار نشته چې خپله او يا د بل قول او خوښه وړاندې کړي بلکې که دا کار چا وکړ هغه به لوی بد بخته او

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوګمراه وي ۰

همدا رنګه عوف بن مالك الأشجعي وائي :

« قال رسول الله صلى الله عليه وسلم تفترق امتي على بضع وسبعين فرقة اعظمها فتنة قوم يقيسون الدين برأيهم يحرمون به ما احل الله ويحلون به ما حرم الله ،

اعلام الموقعين ص۵۳ ج-۱

« رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دی : زما امت به په څه دپاسه اويا (۷۰) دلو وويشل شي ، په ټولوکښي دلوی فتني والا به هغه قوم وي چي دين په خپله رايه قياسوي د الله حلال به پري حراموي او الله چي څه حرام کړي هغه به حلالوي » ۰

رسول الله صلى الله عليه وسلم مخبر صادق دی رښتيا هم هغه خوک چي دخپلی رائې اوخواهش پسې تللی دي د ډېر حرام يې حلال کړيدی او د ډېر حلال يې حرام کړيدي اودا تحريم اوتحليل په حنفي فقهاؤکښي د ډېر زيات دی هرڅه کښي يې له څانه تقسيم کړيدی چي دا حلال دي اودا حرام دي اودا مکروه دی، دا فرض دی اودا سنت دي ، دا مستحب دی اودا مباح دي ، حال داچي اکثره داسي وي چي هيڅ دليل پري نوي ۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

مالك بن مغول وائي چې ما ته شعبي وويل:

«ما حدثوك هؤلاء عن رسول الله صلى الله عليه وسلم فخذ به وما قالوا برأيهم فألقه في الحش».

رواه الدارمي

«د غه خلکو که تاته د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه حديث بيان کړ نو وائي خله او که په خپله رايه يې وويل نو د قضاء حاجت په ځای (بيت الخلاء) کښې يې وغورځوه».

ابوبکر رضي الله عنه وائي:

«اي أرض تقلني وأي سماء تظلني إن قلت في آية من كتاب الله برأيي او بما لا أعلم».

اعلام الموقعين ص۵۴ ج-۱

«کومه ځمکه به ما بار کړي او کوم اسمان به پر ما سيوری وکړي که ما د الله د کتاب په يو آيت کښې له ځانه خبره وکړه او يا مې داسې څه وويل چې زه پرې نه پوهېږم».

عمر رضي الله عنه وائي:

«السنة ماسنه الله ورسوله صلى الله عليه وسلم لاتجعلوا خطأ الرأی سنة للأمة».

اعلام الموقعين ص۵٤ ج-۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

سنت هغه دي چي الله تعالیٰ او د هغه رسول صلی الله علیه وسلم مونږ ته بیان کړیدی تاسو د نورو خلکو د رأیي خطاء د امت لپاره سنت او لاره مه جوړ وئ ".

عمر رضی الله عنه وائي:

" اتقوا الرأی فی دینکم ".

اعلام الموقعین ص ۵۵ ج ۱

" تاسو په خپل دین کښي له رأیي څخه ووېرېږئ ".

همدارنګه عمر بن الخطاب رضی الله عنه وویل:

" أصحاب الرأی اعداء السنن اعیتهم الأحادیث ان یحفظوها و تفلتت منهم ان یعوها، واستحیوا حین سئلوا أن یقولوا لا نعلم فعارضوا السنن برأیهم فإیاکم وإیاهم ".

اعلام الموقعین ص ۵۵ ج ۱.

" د رأیي خاوندان د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو دښمنان دي دوی د حدیثو یادولو ستړي کړل (یاد یې نه کړل) او دوی ونه ساتل (یاد یې نه کړل) نو ورڅخه وتښتېدل او دا ورته شرم ښکاره شو چي کله ورڅخه پوښتنه وشي او ووایئ چي مونږ نه پوهېږو، نو په خپله رأیه یې د سنتو خلاف وکړل نو تاسو ځانونه خلکو څخه ځان وساتئ ".

(c) ketabton.com: The Digital Library

ریښتیا هم هغه دي چي په اوسنی عصر کښي کوم هغه علماء چي دخپل خواهش او د رأیي تابعدار دی دا ورته شرم او عار ښکاري چي کله ورڅخه پوښتنه وشي او دوی ووایي چي مونږ نه پوهیږو نو بی علمه فتوی یې خلکو ته ورکړي او زیات خلک یې د الله تعالی د رالیږلي او غوره شوی دین څخه بل لوري ته روان کړل او س ورته دا عار ښکاري چي د حق تابعداري وکړي او د صحیح حدیث لپاره خپله خبره پریږدی نو دین څخه یې داسي یو شی جوړ کړي چي دخپلي غوښتنی او خپل خواهش تابع یې کړ فضلوا واضلوا خپله هم گمراهان شو او نور خلک یې هم بې لاري کړل.

همدارنگه عبدالله بن مسعود رضی الله عنه وویل:

تاسو باندي به ورسته کلونه د مخکنیو نه ډیر بد تر راځي بیا یې وویل چي ستاسو غوره خلک او علماء به له منځه لاړ شي (وفات به شي) بیا یې وویل:

«ثم يحدث قوماً يقيسون الأمور برأيهم فيهدم الإسلام» اعلام الموقعين ص ۵۷ ج ۱

«بیا به داسي خلک پیدا شي چي ټول د دین کارونه به په خپله رایه قیاسوی او اسلام به نړوی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

علی رضی الله عنه وائي:

«لوکان الدین بالرأی لکان اسفل الخف اولی بالمسح من اعلاه وقد رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلّم یمسح علی ظاهر خفیه»

رواه ابو داود.

«که دین په رایه او خپله خوښه وای نو د موزی لاندی طرف به د پاس طرف نه د بر د مسحې ور ؤ حال داچې ما رسول الله صلی الله علیه وسلّم لیدلای ؤ چې د موزو د پاسه طرف باندې به یې مسحه کوله».

نو علی رضی الله عنه هم په رایې رد کوی. او وائي چې که دین په قیاس او خپله خوښه وای نو زما په نزد به کار دا وه چې مسحه انسان د موزی په لاندینۍ برخه کولای او رسول الله صلی الله علیه وسلّم د موزو د پاسنۍ برخې باندې مسحه کړیده.

نو مونږ یې هم په پاسنۍ برخه کوو او خپله خوښه او قیاس پریږدو.

عبدالله بن عباس رضی الله عنه وائي:

«من قال فی القرآن برأیه فلیتبوأ مقعده من النار»

اعلام الموقعین ص ۵۹ ج ۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

"چاچې په قرآن کښې په خپله خوښه او رأیه خبره وکړه نو ځانته دې د اور نه ځای جوړ کړي".

همدارنګه نور صحابه کرام رضوان الله علیهم هم د رأیې او قیاس رد کوي نو مسلمانانو ته دالازمه ده خصوصاً علماؤ ته چې کله په یوه دیني مسئله کښې ورځنه پوښتنه وشي نو که د قرآن او حدیثو نه ورته د هغه مسئلې په هکله څه معلومات وُد هغې مطابق دې جواب ورکړي او که نه ورته و دې وایې چې زه نه پوهېږم او دیوه بل عالم څخه پوښتنه وکړه ځکه چې دا عیب ندی چې یو څوک ووایې زه نه پوهېږم لکن دا یو لوی عیب دی چې بې علمه فتوی ورکړي نو ځان هم د هلاکت کندې ته د غورځوي او نور خلک هم ګمراه کړي.

سبحنك اللهم و بحمدك اشهد ان لا اله الا أنت استغفرك و أتوب إليك

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

هذه الطبعة

تمت بإشراف المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد

بالبديعة والصناعية الجديدة

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

سنة الطبع ١٤١٩هـ

طبع على نفقة أحد المحسنين
غفر الله له ولوالديه ولجميع المسلمين

The Cooperative Offices for Call & Guidance at Al-Badiah & Industrial Area
Under the Supervision of the Ministry of Islamic Affairs Endowment Guidance & Propagation
P.O. Box: 24932 Riyadh 11456 - K.S.A. (Al-Badiah) Tel.: 4330888 (Four Lines)
(Industrial Area) Tel.: 4303572 - Fax: 4301122

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library